

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ

Pedagogická fakulta

**POSTOJ UČITELŮ K FENOMÉNU HOMOSEXUALITY
V KONTEXTU VÝCHOVY**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2016

Nikola PLŠKOVÁ

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární a preprimární edukace

Postoj učitelů k fenoménu homosexuality v kontextu výchovy

Diplomová práce

Autor:	Nikola Plšková
Studijní program:	M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor:	Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Vedoucí práce:	PhDr. Jana Marie Havigerová, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor: Nikola Plšková

Studium: P112008

Studijní program: M7503 Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy

**Název diplomové práce: Postoj učitelů k fenoménu homosexuality
v kontextu výchovy**

Název diplomové práce AJ: Attitude of teachers to the phenomenon of homosexuality in
the context of education

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem práce je detekovat postoj učitelů ZŠ k fenoménu homosexuální výchovy. Naplnění cíle bude probíhat v několika fázích. Za prvé, studium odborné literatury na dané téma a zpracování současného stavu poznání do teoretické části práce. Za druhé, realizace vlastního výzkumného šetření. Využita bude metoda zjišťování postojů pomocí analýzy verbálních reakcí v kresleném komiksu zaměřeném (experimentální část: situace setkání s homosexualitou ve školním prostředí - např. zápis, kontrolní část: analogická situace setkání s vozíčkářem atp.), budou zaznamenávány tři typy reakcí měřící tři složky postoje (kognitivní = co Vás napadá, behaviorální = co uděláte, emoční = co pocítíte). Dále budou získány informace o zkušenostech učitelů (dotazník). Výzkumný soubor bude tvořit cca 50 respondentů. Získaná data budou zpracována standardními matematicko-statistickými postupy. Za třetí bude součástí práce návrh obecných zásad, postupů a několika konkrétních metod, jak reagovat či pracovat s tématem homosexualita.

Garantující pracoviště: Ústav primární a preprimární edukace,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Jana Marie Havigerová, Ph.D.

Oponent: PhDr. Pavel Zikl, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 24.1.2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci **Postoj učitelů k fenoménu homosexuality v kontextu výchovy** vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....
Nikola Plšková

Poděkování

Děkuji PhDr. Janě Marii Havigerové, Ph.D. za její rady a odborné vedení při zpracování této diplomové práce.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině a svému příteli za projevenou podporu a pomoc během mého studia a všem respondentům, kteří mi pomohli s výzkumnou částí této práce.

Anotace

PLŠKOVÁ, Nikola. *Postoj učitelů k fenoménu homosexuality v kontextu výchovy*. Hradec Králové.: Pedagogická fakulta univerzity Hradec Králové, 2015. Xs. Diplomová práce

Tato práce se zabývá postoji učitelů na prvním stupni základních škol k fenoménu homosexuální výchovy. Postoje byly hodnoceny na základě výzkumné metody analýzy subjektivních dat, přesněji metody dotazníků s písemně položenými otázkami. Tato data byla získávána na základě dvou typů dotazníku.

První typ dotazníku byl šířen za pomoci sdílení odkazu na online webové stránky, kde se tento dotazník vyskytoval. Druhý typ byl obohacen o 4 komiksové situace a byl šířen převážně pomocí tištěných dotazníků nebo přes webové stránky www.survio.cz. Oba typy dotazníků byly zaměřeny pouze na učitele prvního stupně základních škol a byly vyplňovány anonymními respondenty. Sesbíraná data byla následně vyhodnocena.

Klíčová slova: homosexualita, rodina a škola, kurikulum, výchova, postoje

Annotation

PLŠKOVÁ, Nikola. *Attitude of teachers to the phenomenon of homosexuality in the context of education*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2015. pp. Diploma Dissertation

This work deals with the attitudes of teachers in primary schools to the phenomenon of homosexual education. Attitudes were assessed based on the research methods of analysis of subjective data, more precisely methods of questionnaires with written answers to the questions. This data was obtained on the basis of two types of questionnaire.

The first type of questionnaire was distributed by sharing a link to an online website where the interview occurred. The second type was enriched by 4 comic situations and was distributed mainly through printed questionnaires or via the website www.survio.cz. Both types of questionnaires were focused solely on primary school teachers and were completed by anonymous respondents. Collected data was then analyzed.

Keywords: homosexuality, family and school, curriculum, education, attitude

Obsah

1	Úvod.....	12
2	Cíl práce	13
3	Současný stav poznání o řešeném problému.....	14
3.1	Homosexualita	14
3.1.1	Historie homosexuality ve světě i u nás	16
3.1.2	Definice homosexuality a homoparentality.....	21
3.1.3	Teorie homosexuality	22
3.1.4	Mýty o homosexualitě.....	24
3.2	Kurikulum a (homo)sexualita	25
3.3	Výchova a výchovné styly, role a prostředí	26
3.3.1	Výchova	26
3.3.2	Výchova a prostředí	26
3.3.3	Výchova, výchovné styly a sociální role.....	28
3.4	Souvislosti mezi školou a rodinou.....	28
3.5	Postoje	30
3.6	Implicitní teorie	30
3.6.1	Implicitní teorie osobnosti.....	31
4	Empirická část.....	32
4.1	Výzkumný problém	32
4.2	Metody.....	32
4.2.1	Konstrukce dotazníku.....	32
4.2.2	Konstrukce komiksu.....	33
4.3	Procedura	34
4.4	Výzkumný soubor.....	34
4.5	Výsledky výzkumů	34

4.5.1	Popis výzkumného souboru online dotazníku.....	34
4.5.2	Výsledky online dotazníku.....	37
4.5.3	Popis výzkumného souboru komiksového dotazníku	45
4.5.4	Výsledky dotazníku s komiksovou přílohou.....	46
4.6	Popis výsledků.....	47
4.6.1	Popis výsledku online dotazníku.....	47
4.6.2	Popis výsledku dotazníku s komiksovou přílohou.....	50
5	Diskuse.....	54
5.1	Limity výzkumu	57
6	Závěr	58
6.1	Příklady metod práce s homosexuální tematikou	59
6.1.1	Metoda č. 1	59
6.1.2	Metoda č. 2.....	60
6.1.3	Metoda č. 3	61
6.1.4	Metoda č. 4.....	62
6.1.5	Metoda č. 5.....	63
7	Použité zdroje.....	64
7.1	Literatura	64
7.2	Internetové zdroje	65
8	Přílohy.....	68

Seznam tabulek

Tab. 1: Jaké je vaše pohlaví?	34
Tab. 2: Jaký je váš věk?	35
Tab. 3: Jaká je vaše sexuální orientace?	35
Tab. 4: Jste zadaný/zadaná?	36
Tab. 5: Máte děti?.....	36
Tab. 6: Jste věřící?.....	37
Tab. 7: Počet respondentů:	45
Tab. 8: Jaká je vaše věková kategorie?	45
Tab. 9: Jste věřící?.....	45
Tab. 10: Vyrůstala jsem:	46
Tab. 11: Nyní žiji:	46
Tab. 12: Aktuální výuka na škole:	46

Seznam grafů

Graf 1: Homosexualita jako nemoc.....	37
Graf 2a: Pokusy o změnu sexuální orientace	38
Graf 2b: Pokusy o změnu sexuální orientace	38
Graf 4: Ovlivnění sexuality dítěte	39
Graf 5: Vztah k homosexuálům	40
Graf 6: Frekvence vídání homosexuálních párů.....	40
Graf 7: Setkání se s homosexuálním párem	41
Graf 8: Názor na registrované partnerství	42
Graf 9: Výchova dětí homosexuálním párem	42
Graf 10: Praxe respondentů.....	43
Graf 11: Homosexualita ve vyučování.....	44
Graf 12: Délka pedagogické praxe.....	47

1 Úvod

O tématu své diplomové práce jsem se nemusela dlouho rozhodovat. Poslední dobou jsem měla možnost poznat nejrůznější typy lidí. Pro mě asi nejzajímavějším obdobím bylo to, když jsem nastoupila na svou první brigádu zde v Hradci Králové. Zde jsem měla možnost se seznámit hned s několika lidmi s homosexuální orientací. Přibližně v této době jsem se o toto téma začala zajímat více než předtím. Jak je již všem všeobecně známo, lidé s homosexuální orientací to v životě neměli a povětšinou ještě nemají úplně jednoduché.

Homosexualita je jedním z neaktuálnějších témat dnešní doby. Téměř každou chvíli se s tímto fenoménem můžeme setkat v televizi, v tisku, ve styku se společností, popřípadě i v rodině. Při zjišťování informací o této tématice jsem neustále narážela na opakující se výzkumy, které byly zaměřeny na vnímání a přijímání homosexuality společností. Je patrné, že je celosvětová společnost této sexuální orientaci čím dál více otevřenější. V mnoha státech jsou již schváleny legální sňatky těchto párů. Co se týče výchovy dětí homosexuálními páry, posledním státem, kde ústavní soud svolil k této výchově, je zároveň jedním z našich sousedních států – Rakousko. V naší republice je prozatím svoleno pouze ke sňatkům lesbiček a gayů a to od roku 2006. A co bude dále? Mohla by naše republika do budoucna patřit i mezi státy, kde mají homosexuálové svá práva na výchovu dětí, možnost tak mít své rodiny a zároveň zastat role rodičů?

Jako budoucího pedagoga mě však začalo zajímat i to, jak by s touto tematikou pracovali učitelé na prvním stupni základní školy. Zda by věděli, jak s tímto fenoménem pracovat ve školním prostředí popřípadě i to, zda s ním již mají nějaké zkušenosti, v jaké podobě a jak toto téma ve výuce řešili. Na tyto a mnohé další otázky jsem se tedy rozhodla najít odpověď.

Ve své diplomové práci se nejprve zaměřím na teoretickou část. Zde vysvětlím základní pojmy, týkající se tohoto tématu: učitel, rodina, homosexualita, výchova, atd. Dále se zde zaměřím na historii a postoj k tomuto fenoménu ze strany současné společnosti.

V praktické části se pomocí dotazníků budu zajímat o život homosexuálů nejen ve školním prostředí, o postoje učitelů a rodičů k homosexualitě. Dále za pomoci dotazníku s komiksovou přílohou budu zjišťovat to, jak by se učitelé zachovali v nejrůznějších situacích, jak by je řešili. Nakonec se budu zajímat i o zkušenosti s homosexualitou u pedagogů prvního

stupně, a zda tuto tematiku probírali i s dětmi v rámci nějakého školního předmětu a především jak.

2 Cíl práce

Cílem práce je popsat postoj učitelů ZŠ k fenoménu homosexuální výchovy. Naplnění cíle bude probíhat v několika fázích. Za prvé, studiem odborné literatury na dané téma a zpracováním současného stavu poznání do teoretické části práce. Za druhé, realizací vlastního výzkumného šetření. Využita bude metoda zjišťování postojů pomocí analýzy verbálních reakcí v kresleném komiksu zaměřeném na toto téma (experimentální část: situace setkání s homosexualitou ve školním prostředí - např. zápis, kontrolní část: analogická situace setkání s vozíčkářem atp.), budou zaznamenávány tři typy reakcí měřící tři složky postoje (kognitivní = co Vás napadá, behaviorální = co uděláte, emoční = co pocítíte). Dále budou získány informace o zkušenostech učitelů (dotazník). Výzkumný soubor bude tvořit cca padesát respondentů. Získaná data budou zpracována standardními matematicko-statistickými postupy. Třetí součástí práce návrh obecných zásad, postupů a několika konkrétních metod, jak reagovat či pracovat s tématem homosexuality.

3 Současný stav poznání o řešeném problému

3.1 Homosexualita

Homosexualita, jak již bylo řečeno, je jedním z nejaktuálnějších a nejřešenějších témat dnešní doby. Při četbě nejrůznějších publikací o homosexualitě mě zaujal jeden citát, znějící takto: *„Tato „kulturní válka“ má své hluboké historické kořeny. Avšak, ve své současné, otevřené podobě mohla vypuknout teprve tehdy, když byla homosexualita moderní lékařskou psychologickou vědou definována jako trvalá, konstitutivní a nezměnitelná součást osobnosti“* (Putna, 2012, s. 10). Na tomto citátu zaujmou především poslední 3 slova, která mluví celkem za vše a tak by to na světě mělo být bráno. Každý jsme individuální osobností, která by měla být určitým způsobem respektována. Zároveň si myslím, že sexualita člověka nepatří zrovna mezi nejdůležitější charakteristické znaky osobnosti. Proto bychom tyto lidi měli brát takové, jací jsou. Každý jsme přeci něčím odlišní. Všichni lidé se určitým způsobem blíží normě. Někdo více, někdo méně. A co je vlastně norma?

U normy rozlišujeme 3 hlediska, kterými jsou norma ideální, norma statistická (průměrová, většinová) a norma funkční. Za ideální normu považujeme člověka, který pro nás představuje jakýsi ideál, který je dokonalý jak po fyzické, tak i psychické stránce. Zde můžeme říci, že tento typ normy nemá stanovenou přesnou charakteristiku člověka jako ideálu, nýbrž tato norma závisí na individuálním názoru každého jedince. Také víme, že ideálního a dokonalého člověka najdeme ve světě jen těžko. Každý má své kladné a záporné stránky. Proto můžeme konstatovat pouze to, že se lidé daným normám mohou alespoň svým způsobem přiblížit. Poté tedy nastává situace, kdy se jeden člověk může přibližovat dané normě více, než člověk druhý. Do statistické normy řadíme lidi, kteří tvoří jakýsi průměr lidí, tzv. většinu. Tato norma se netýká až tak člověka jako spíše společnosti a její kultury. Proto tedy přejdu rovnou k normě funkční. Funkční norma posuzuje to, co se od daných jedinců v určitých situacích očekává. Může tedy zkoumat, zda jde o člověka, který správně plní své životní role a to ať už v roli profese, zaměstnání nebo rodiny a zda tedy splňuje normu, která je od něj očekávána. A jak by to tedy bylo s normalitou u sexuality?

V současné době se můžeme setkat již s několika sexuálními orientacemi. Mezi základní a nám nejznámější orientace patří heterosexuality, bisexualita, transsexualita a homosexualita. Lidé často prohlašují, že jedinci s heterosexuální orientací jsou jedinci

„normální“ a ostatní typy sexuality jsou pro ně naopak „nenormální.“ Avšak většinové hledisko by nemělo být jediným faktorem ke zdůvodnění. V oblasti psychiatrie a sexuologie totiž nemůžeme přímo prohlásit, že je něco normálního nebo nenormálního. Jde o velmi složité vědy, kdy musíme brát v úvahu i velké množství dalších faktorů, než budeme moci stanovit nějaký výsledek. Další sexuální orientace bychom tedy měli považovat za rovnocenné k heterosexuální orientaci. To by tedy mělo platit v tomto případě i o homosexualitě.

Během hledání respondentů k praktické části a zároveň i v textu z jedné knih uvedených v použité literatuře je možné se dovědět, že se společnost nedělí pouze na heterosexuály a homosexuály, ale také i na celkem početnou skupinu osob, u kterých není přímo vyhraněná jejich sexuální orientace, nýbrž mají dispozice jak k orientaci heterosexuální, tak homosexuální. Tyto dispozice mohou být různě intenzivní (Brzek a Pondělíčková-Mašlová, 1992). Jedna z mých respondentek, se kterou jsem si dříve psala, mi toto potvrdila i ze své zkušenosti. Napsala mi, že sama u sebe ve svých 35 letech pozoruje to, že je nyní k mužům otevřenější než kdysi, protože z nich již nemá takový strach. Tato respondentka s ženami byla již od devatenácti let a i přesto stále tvrdila, že jsou pro ni ženy stále lepší.

Homosexualita se vyskytuje jak u žen, tak i u mužů. Tyto jedince následně nazýváme jako lesbičky, pokud jde o pohlaví ženské a gaye, pokud jde o pohlaví mužské. Co se týče výskytu homosexuality, nemůžeme jasně říci, zda se objevuje více u mužů nebo u žen. Ne každý stále veřejně přizná, že je homosexuálem a ne každému musí být tato orientace zřejmou (Janošová, 2000). Proto je velmi složité toto odhadovat. I výzkumy, které dosud byly provedeny, uvádějí spíše jen orientační výsledná čísla v procentech možnosti výskytu těchto osob. Můžeme však konstatovat, že homosexualitu na první pohled poznáme spíše rychleji u mužů než u žen.

Dokonce ne každá sexuální zkušenost musí hned znamenat homosexuální orientaci u dané osoby, jak je psáno v knize Pavlíný Janošové (2000). I heterosexuální osoby se mohou chovat homosexuálně např. z důvodu znemožnění styku s jedinci opačného pohlaví. S takovými případy je možné se setkat například v armádě nebo při pobytech ve věznicích či na internátech. Tito heterosexuálové mohou mít dispozice k homosexualitě, avšak následně se při nejbližších příležitostech opět navrací k heterosexuálnímu životu. Mezi další důvody bych zařadila například ještě zvědavost, sebeidentifikaci a „zrání“ adolescentů. Mnoho mladistvých

osob v dnešní době rádo experimentuje a jsou otevřeni novým zkušenostem nebo pouze chtějí splynout s většinovou společností. V tomto období se tedy může taktéž vyskytovat vzrušení vůči osobě stejného pohlaví, které často vede k znejistění při hledání své sexuální identifikace. Díky ní později jedinec zjišťuje, za koho se vlastně považuje.

Tato část života není pro daného jedince zrovna jednoduchá. Musí se smířit s tím, o čem dosud neměl ani ponětí. V této době se u jedince může vyskytnout strach z neznáma i sebe samého, deprese, úzkost a dokonce i pokusy o sebevraždu. To také pro okolí jedince, který o sobě právě zjistil, že je homosexuálem, to ve většině případů nemusí být jednoduché. Kdybychom se lidí zeptali, jak by se v takové situaci pravděpodobně zachovali (ať už v roli rodiče či dítěte), není stoprocentně dáno, že by tomu tak bylo, až by tato situace opravdu nastala. V případě rodičů nastávají časté otázky: Co na to řeknou ostatní? Jak se mám teď správně zachovat? Jak to bude s budoucností rodiny, s vnoučaty a pokračování v rodu?

Především muži v roli otců se povětšinou nejvíce obávají toho, že jejich jméno už nebude šířeno dalšími generacemi. Všichni by si však měli uvědomit jednu věc a to tu, že tak tomu prostě je a také tomu tak i nadále bude. Nejde zde o svobodnou volbu člověka a proto to nikdo ani nijak nezmění. Pokud se tomu všichni z okolí nepostaví čelem a nebudou se snažit o porozumění, člověku pouze ublíží a jeho stav ještě zhorší. Zde si především rodiče musí uvědomit, že je to stále jejich potomek, že je stále takový, jakého ho znali doposud a že pokud ho nepodpoří, všemu mohou pouze přitížit nebo mohou o svého potomka v horším případě i přijít. Vždyť ani člověk, který právě zjistil, že je homosexuálem, to nemá a ani nebude mít rozhodně jednoduché. A zde například v takovéto situaci se povětšinou ukáže, jací lidé v jeho okolí doopravdy jsou.

3.1.1 Historie homosexuality ve světě i u nás

V knize od Martina C. Putny (2012) je možné se dočíst, že jedním z dobově podmíněných modelů společensky akceptovaného prožívání „toho, co bylo, když homosexualita ještě nebyla“ se pro tento model užívalo termínu „romantické přátelství“. Později bylo užíváno i označení „sodomie“, kterou byly označovány projevy související s homosexualitou. V současné době se s těmito termíny již nesetkáme.

Ve světě (především ve Spojených státech amerických a Velké Británii) proti homosexualitě výrazně vystupovala církev. Tehdy byla homosexualita zcela nepřirozená a také nemravná. Tehdejší hnutí za homosexualitu mohla tedy dosáhnout toho, že

homosexualita bude společností uznána jako přirozená, normální, mravná a zdravá pouze za podmínek, kdy bude společnost zbavena křesťanství, tak zvaným odkřesťanstvením. Existovala však i taková místa ve společnosti, kdy se církve pomalu, ale jistě snažila akceptovat osoby s homosexuální orientací a kdy i u těchto osob sílil zájem o duchovno, tedy i vysloveně o křesťanská témata a jejich hodnoty. Zde šlo především o případy, kdy lidé již patřili do křesťanské komunity, avšak svou identitu odhalovali až o něco později.

Do poloviny 19. století spadala otázka neobvyklých sexuálních orientací výhradně do oboru soudního lékařství. V případě homosexuality byl stanoven hlavní úkol lékaři, který měl všechny podezřelé jedince prohlédnout a následně posoudit a vyhodnotit, zda u nich došlo nebo nedošlo k homosexuálnímu styku. Na základě lékařského posudku soud vynesl rozsudek. V této době totiž právo považovalo projevy homosexuality za trestně stíhané. Bohužel ani soud, ani lékaře v té době nezajímalo, co přesně k tomuto jednání obžalované jedince vedlo, protože rozhodujícím zde bylo naplnění podstaty tohoto provinění. Dokonce se v té době zdůrazňoval fakt, že aktivity jako masturbace anebo anální sex a další sexuální činnosti vedou až k poruchám proviněné osoby. Tímto úsudkem zakázaného sexuálního chování mohlo podle tehdejších názorů dojít až k nepříznivým změnám podepisujících se na lidském organismu v podobě duševních a fyziologických poruch v lidském těle (Seidl a kol.).

Ke změnám v evropském lékařství začalo docházet až přibližně od 50. let 19. století. V roce 1948 objevil francouzský lékař Claude-Francois Michéna článek, ve kterém psal o objevu zakrnělé dělohy v mužském těle. Na základě toho všem naznačil, že nikoliv chování, ale vrozené dispozice ovlivňují organismus, který následně nutí jedince určitému druhu chování a jednání. S podobnými názory se ozývaly i další osobnosti té doby. O čtyři roky později berlínský profesor soudního lékařství Johann Ludwig Carper vzbudil zájem tehdy vznikající psychiatrie o studium osob s homosexuálním chováním na základě výskytu zženštilosti u homosexuálně jednajících mužů. Po nějaké době se díky dalšímu bádání v rámci psychiatrie prvotní znaky při zkoumání homosexuality netýkají již sexuálních činností, ale sexuálních tužeb zkoumaných jedinců (Seidl a kol., 2012).

Celý vývoj nejrůznějších názorů na homosexualitu se odrážel i v oboru lékařství v českých zemích, kde většina autorů přebírala myšlenky autorů zahraničních z jejich proslavených děl. Čeští lékaři však byli z počátku zaskočeni myšlenkou, že by cílem lékařského zájmu mělo být zkoumání lidských sexuálních odlišností. Koncem 19. století byla

homosexuální orientace v naší medicíně rozebírána i z jiných pohledů než tomu tam bylo doposud ze soudnělékařského pohledu (Seidl a kol., 2012).

O homosexualitu se tehdy zajímali i další významné osobnosti. Mezi ně patřili především autoři různých publikací a také historikové. Následně však čím více byla tato sexuální orientace historiky zkoumána, tím více byl prohlubován konflikt mezi gay komunitami a církví. Jak také uvádí Brzek a Pondělíčková-Mašlová (1992), o homosexualitu se však zajímala i věda. Díky ní homosexualita přestala být posuzována pouze z morálního hlediska a později, zhruba v době po 1. a hlavně po 2. světové válce, se v Evropě rozvinul i proces jakéhosi zrovnoprávnění homosexuálů. Díky tomu se homosexuálové začali sdružovat a začali zakládat své organizace, díky kterým se následně propagovaly. Zájem o homosexualitu vzrostl i v médiích a díky tomu se ve velké míře podařilo zabránit šíření AIDS mezi homosexuály. Homosexualita se tedy přestala posuzovat pouze z lékařského hlediska a už tehdy se postupně objevovaly názory, že homosexualita není nemoc a ubývají tak i pokusy o nalezení způsobu, jak homosexualitu přeměnit na heterosexualitu.

Velkým mezníkem byly změny po roce 1989. Tehdy se konečně začalo mluvit i o tématech, která byla pro tehdejší společnost tabu. Dokonce bylo postupně schvalováno uzavírání sňatků mezi osobami stejného pohlaví. Vůbec první zemí, která svolila k zákonu o registrovaném partnerství, bylo Dánsko a to přesně 1. října roku 1989 a následovalo Nizozemsko, které roku 2001 taktéž svolilo ke sňatkům homosexuálních párů.

Během 21. století došlo i na další fenomén. Jednalo se o tzv. „gayby boom“. Zde šlo o opravdu rychle se šířící výchovu dětí stejnopohlavním párem. Tyto dvojice se tedy měnily ve skutečné rodiny. Do tohoto partnerství přicházely děti díky rozhodnutí partnerů, nikoliv tedy skrze pohlavní styk. Tímto způsobem totiž partneři chtěli docílit jakéhosi dovršení ve svém vztahu.

Ostatní země byly ovlivňovány až později. V českých zemích církev neměla tak velký vliv na veřejný život, jako tomu bylo například v Americe. Dá se říci, že celkově zde převládal liberální přístup ať už k sexualitě nebo náboženství. Teprve v roce 2011 se s prvním pražským průvodem zvaným „gay pride“ začala zviditelňovat i česká gay komunita. A už tehdy se začalo předpokládat, že i české země budou „kulturní válkou“ ovlivňovány více, než tomu bylo doposud. I u nás existují pokusy o určitou integraci, co se týče českého církevního prostředí. Již v roce 1989 u nás vzniklo sdružení gay křesťanů s názvem Logos (Putna, 2012).

Mezi nejstarší dosud známou zveřejněnou dokumentací, popisující určitou náklonnost k jedincům stejného pohlaví, lze uvést dopis neznámého šestadvacetiletého českého šlechtice, který se zde svěřuje se svým tajemstvím, se kterým bojoval podle jeho slov již od svého raného mládí. V tomto dopise popisuje své pocity, které ho neustále tížily a které i přesto musel přede všemi skrývat. Přiznal se zde k tomu, že prožívá nejvyšší rozkoš už jen při pohledu na chlapce líbivých rysů. Dále zde vysvětluje, že se sice stýká s ženami, se kterými i souloží, avšak na ty na rozdíl od chlapců velmi brzy zapomíná. Ve svém dopise také uvádí, že své homosexuální sklony považuje za přirozené, neboť se tyto jeho sklony nějak nemění a nezmenšují se. Dopis následně odeslal jednomu právníkovi, Karlu Heinrichu Ulrichovi, kterému bylo zároveň zhruba 42 let a který je dokonce považován za prvního bojovníka, zastupujícího práva homosexuálů v západní civilizaci. Dopis pocházel ze dne 25. října z roku 1867. Ulrich dalšího roku úryvky z tohoto a dalšího dopisu zveřejnil v jedné ze svých prací, protože se zde pokoušel například klasifikovat druhy náklonností ke stejnému pohlaví (Seidl a kol., 2012).

Mezi nejznámější české spisovatele v českém dějepisectví zabývajícími se homosexualitou patřili například Rudolf Vévoda s dílem Sex a tabu v české kultuře 19. století, Milena Lenderová a dílo Dějiny a současnost, Martin C. Putna s dílem Homosexualita v dějinách české kultury, popřípadě Václav Jamka.

Zásadní krok se uskutečnil 1. července roku 2006, kdy byl přijat zákon o registrovaném partnerství osob stejného pohlaví. Registrovaným partnerstvím se zde rozumí trvalé společenství vzniklé daným způsobem dle zákona a tento zákon můžeme najít mezi předpisy jako č. 115/2006 sb. Tento svazek uzákoněný státem se však nedá srovnat s typickým manželstvím heterosexuálního páru. Práva registrovaného partnerství mezi osobami stejného pohlaví jsou zde oproti klasickému manželství minimální (Nedbálková, 2011).

Naše dnešní společnost k homosexuálům již není tak kritická, jako tomu bylo v minulých dobách, avšak přesto se najdou lidé nebo přímo i skupiny lidí, kteří tuto orientaci neustále odsuzují a omezují jejich práva. Odsuzují lidi, kteří mají stejné cíle, hodnoty, potřeby a touhy jako ostatní. I nadále se můžeme setkat s mnoha zeměmi, kde jsou práva homosexuálů omezena ještě více, než třeba u nás v České republice. Patří sem například Polsko, Slovensko, Rumunsko, Bulharsko, Litva, Lotyšsko nebo Itálie. Zde se prozatím nesetkáme ani s možností

registrovaného partnerství homosexuálních partnerů. Naše republika je tedy k homosexuálům v tomto ohledu o něco tolerantnější než jiné evropské státy.

V minulosti se mnoho osobností zabývalo i samotným manželstvím u homosexuálních partnerů. Zkoumali především problémy a důvody manželství těchto párů. Mezi důvody, proč se mnozí homosexuálové vrhali do manželství, patřilo například aktuální řešení daného problému a to jako jeden ze způsobů možnosti adaptovat se do společnosti. K tomuto svazku mohly dále vést například přehnané reakce jako důvod naplnění své ženskosti či mužnosti, dále nesmíření se se svou sexuální orientací, apod. Mnozí homosexuálové se nebáli ani vstupu do heterosexuálního sňatku. Důvodem mohlo být opět popření nebo dosavadní neznalost své orientace, způsob uspokojení své touhy po potomku nebo i sňatek s homosexuálním protějškem druhého pohlaví za účelem skrytí své orientace před veřejností. Ani dnes nemůžeme posoudit, kolik takových manželství, kdy jeden z manželů je homosexuál, vlastně je. Jediné, co dnes můžeme skutečně konstatovat je, že jejich výskyt nemůžeme popřít ani dnes, přestože je zde v České republice již možnost uzavřít registrované partnerství i mezi homosexuálními páry (Brzek, Pondělíčková-Mašlová, 1992).

Další krok týkající se adopce dětí a osvojení si biologického potomka svého partnera homosexuálními páry je však pro naši republiku zatím ještě jedním velkým otazníkem. V letošním roce byla předložena novela, která navrhovala možnost adopce dětí homosexuálními páry. Tuto novelu předložilo celkem 26 předkladatelů, kdy hlavní překladačkou zde byla poslankyně za ANO paní Radka Maxová. Tento návrh však schválením prozatím neprošel. Velkým paradoxem však je, že už teď si může jedinec s homosexuální orientací adoptovat dítě, které následně bude i vychovávat, avšak nesmí být ve vztahu s partnerem, který je stejného pohlaví. Poté totiž tuto možnost ztrácí. Informaci lze ověřit v publikaci Rodinného práva (Rodinné právo, 2008). V tomto ohledu již lze konstatovat, že jde ze strany státu o typ diskriminace, kdy je zasahováno do soukromí a svobody takto orientovaných občanů. Část naší společnosti stále není připravena na tento krok, přestože se s žádostí o adopci dalo počítat již v době schválení zákona o registrovaném partnerství. To vše by však mohlo být otázkou blízké budoucnosti, kdy i homosexuálové nabudou práva adoptovat si svého vlastního potomka a žít tak jako homoparentální rodina¹. Další informace k homoparentální rodině se objeví v nadcházející kapitole.

¹ *Homoparentální rodina* – termín pro rodinu, která je tvořena dvěma homosexuálně orientovanými rodiči

3.1.2 Definice homosexuality a homoparentality

Pro termín homosexuality se v současnosti můžeme setkat hned již s několika druhy definic. V knize od Pavlína Janošové (2000), *Homosexualita v názorech současné společnosti*, jsou uvedeny dvě základní definice, které se liší pouze v pojetí ze dvou různých hledisek a datem vzniku. Starší verze je pojata z hlediska lékařského a zní takto: *„Homosexualitou rozumíme trvalou citovou a erotickou preferenci osob stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nezvolený stav, charakterizovaný tím, že jeho nositel je pohlavně přitahován a vzrušován převážně či výlučně osobami stejného pohlaví.“* (A. Brzek a J. Pondělíčková-Mašlová, 1992 cit. dle Janošové, 2000, s. 13)

Jako verzi mladší, která je pojata z hlediska sociálního, je zde uvedena definice: *„Homosexualita je geneticky determinovaný celoživotní a neměnný stav libida, pri ktorom jedinec za podmienok možnosti slobodnej voľby preferuje za účelom sexuálneho a citového kontaktu objekt rovnakého pohlavia, pričom takto vzniknutý vzťah sa svojou kvalitou v plnej miere vyrovná vzťahu heterosexuálnemu.“* (Dubaj, 1994 dle Janošové, 2000, s. 13). Tato definice plně vystihuje všechny podstatné věci, týkající se této orientace a tohoto způsobu života.

Během 20. století se nejvíce používala definice, kdy je homosexualita brána jako vrozená a nezměnitelná náklonnost k osobě stejného pohlaví. Tato náklonnost je buď zásadně vyhraněná anebo alespoň převládající (Putna, 2012). To tedy znamená, že homosexuální muž je vzrušován a přitahován jiným mužem a v opačném případě, že homosexuální žena je vzrušována a přitahována jinou ženou. Takto orientovaní lidé jsou známí jako homosexuálové (Brzek a Pondělíčková-Mašlová, 1992).

V 70. letech 20. století se začínají objevovat publikace s tematikou gay a lesbického rodičovství, kdy gayové a lesbičky vystupují jako rodiče. Termín, který se využívá pro tuto formu rodiny, známe pod pojmem homoparentalita neboli homoparentální rodina. Již v 70. letech probíhaly výzkumy, které se zajímaly o děti vyrůstající a vychovávané homosexuálními páry a to v souvislosti s tehdejší rozvodovostí, která se řešila pomocí soudních procesů a kde se zároveň řešilo, komu bude následně dítě svěřeno do péče. Jeden z rodičů byl později identifikován nebo se i sám identifikoval jako homosexuál. Do pár let vzrostl i počet homosexuálních žen, které v rozvodovém procesu žádaly o svěřeni dětí do své péče. Postupem času jsou legalizovány sňatky mezi osobami stejného pohlaví včetně

následujícího získání povinností a práv rodičů u těchto dvou jedinců stejného pohlaví. Toto rodičovství se stává fenoménem své doby a ve společnosti vyvolává velké množství otázek, které vedou k uskutečňování dalších výzkumů. Výzkumy, které byly zaměřeny na děti homoparentálních rodičů, se následně zabývaly vlivem na psychologický vývoj a pocity štěstí u těchto dětí, dále na upřednostňování sexuální orientace během dospívání a na samotné chování vychovávaných dětí. Převážná většina se tedy zajímala o dospívání a vývoj dětí homosexuálními jedinci, ale vyskytovaly se i výzkumy, které zajímala motivace homosexuálů vedoucí k této formě rodičovství, jak si mezi sebou následně rozdělují, případně určují rodičovské a partnerské role, nebo jde o výzkumy zkoumající samotný vztah homosexuálních rodičů k dětem. Kateřina Nedbálková (2011, s. 33) uvádí, že prováděný výzkum Greena a kolektivu (1986) zkoumal a porovnával skupiny rozvedených heterosexuálních matek s matkami homosexuální orientace.

Další výzkumy ukázaly, že homosexualita je jedním z typů sexuální orientace nejen u lidí, ale i u zvířat a že se jedná o záležitost vrozenou a zároveň neléčitelnou. Tyto výzkumy byly založeny například na mozkových odlišnostech, hormonálních nedostatcích či přebytecích u mužů i u žen. Nikdy však nebyly nalezeny dostatečné informace, které by následně podporovaly sexuální orientaci u všech homosexuálních jedinců (Brzek a Pondělíčková-Mašlová, 1992)

3.1.3 Teorie homosexuality

Brzek a Pondělíčková-Mašlová (1992) v kapitole o ovlivnění sexuální preference u dětí zmiňují, že dítě na svět přichází nejen s mužskými a ženskými pohlavními orgány, ale také s jakýmsi předpoklady pro budoucí život a sexuální preferenci pohlaví. Dítě si svou sexuální orientaci začíná uvědomovat už mezi 12. a 18. měsícem svého života. Opět je zde zdůrazněno, jak je pro dítě při jeho pohlavní identifikaci důležité i to, jak s ním jedná jeho okolí, tedy především lidé se kterými přichází do styku během svého života. Díky tomu následně toto dítě přijímá svou životní roli buď jako roli mužskou, nebo jako roli ženskou. Po třetím roce života může být dokonce tato sebeidentifikace prý téměř nezvratná.

Dále se i mezi dětmi mohou vyskytnout momenty, které můžeme spojit se sebeidentifikací. Jsou to momenty běžných her, které mají sexuální formu. Později tyto hry mohou skrývat i hluboké sexuální představy. Přestože nemusí být jednoznačně orientovány na

jedno pohlaví, mohou mít do budoucna velký význam. Proto bychom je neměli brát až tak na lehkou váhu, přestože je na tyto odhady ještě poměrně brzy.

Celkem zásadní zlom se může vyskytnout během dospívání chlapců. V tomto věku se chlapci zajímají o vývoj a proměnu svého pohlavního údu - penisu. Především tyto příčiny u nich mohou usnadnit přístup k různým sexuálním hrám. Jak již bylo řečeno, v období dospívání může nastat situace, kdy si jedinec není jistý svou sexuální orientací a dochází tak ke vnitřnímu zneklidnění a nejistotě. V období dospívání chlapci své sexuální napětí uvolňují především onanií, protože pohlavní styk aktuálně v období do 15 let v naší republice ještě nepřipadá v úvahu. Jak je známo, onanii většinou doprovázejí nějaké sexuální představy. Zde je považováno za normální i to, pokud se v těchto představách či snech objeví chlapec. To však ještě nemusí mít žádný další význam nebo vliv na sexualitu chlapců. Pokud však jsou tyto sexuální sny nebo představy převážně jen o chlapcích, již můžeme říci, že jde o znak, který souvisí s homosexuálním vývojem daného jedince. Na místě by tedy mohla být návštěva sexuologa, nebo i psychologa, abychom popřípadě předešli případnému strachu, úzkostem, depresím nebo v krajním případě i sebevraždám.

V knize s titulem *Homosexuální...* se v kapitole *Osobní faktory* autor zmiňuje i o možnosti vzniku homosexuality u dětí již ve věku od 4 let. Autor zde popisuje několik možností. První možností je, že se dítě více ztotožní s rodičem stejného pohlaví. Třeba tehdy, kdy tento rodič chybí, je nepřístupný, v dítěti nevzbuzuje žádnou úctu anebo si nezaslouží lásku daného dítěte. A naopak. Rodič nemusel přijmout pohlaví svého dítěte. Mohl jej nutit hrát si na chlapce v případě dívky a opačně. Také mohlo stačit pouze to, že své dceři neustále opakovali: „Měla jsi být klukem!“ (Ange, 1995). Slova mohou mít občas veliký vliv na vývoj naší osobnosti. Proto bychom nad nimi měli přemýšlet a více zvažovat to, co následně svým dětem jako rodiče budeme říkat.

Již u dětí lze tedy rozpoznat jejich homosexualitu, která se může projevit během následujícího života. Mezi další prvek, díky kterému můžeme toto sexuální zaměření rozpoznat, patří chování daného jedince, kdy se tento jedinec chová jako jedinec opačného pohlaví (chlapec jako děvče a děvče jako chlapec). Chlapec tedy může mít koníčky a zájmy spíše jako děvče a ne jako jeho vrstevníci a jedinci stejného pohlaví. Tyto děti jsou následně nazývány jako prehomosexuální děti. Toto však opět ještě nemusí být hlavním znakem homosexuality. Spousty chlapců chovajících se v dětství zženštile byly následně

heterosexuální orientace a tak tomu může být i u dívek. Z toho tedy může vyplývat i to, že ne všichni chlapci, kteří se jako chlapci v dětství chovají, a ne všechny dívky, které se v dětství chovají jako dívky, musí být do budoucna heterosexuálové. Povětšinou však prehomosexuální děti v dětství pociťují odlišnost vůči ostatním dětem a pokud tomu tak není, přijdou na to nejčastěji opět v období dospívání popřípadě ještě později. Pokud jedinec svou homosexuální orientaci odhalí, můžeme mluvit o tak zvaném „coming outu“.

Člověk, který si uvědomí svou homosexuální orientaci, nepřemýšlí následně pouze nad volbou svého partnera, ale do budoucna ho čekají další důležitá rozhodnutí, která by se mohla týkat jeho budoucnosti - například volby místa, kde žít, jaké zaměstnání si zvolit apod. Homosexuál by měl brát v úvahu nejen svou sexuální odlišnost, ale také přemýšlet nad tím, co všechno by mu jeho život mohlo ulehčit. A díky tomu může jedinec následně předejít depresím, zoufalosti, bezradnosti nebo i sebevraždě. (Brzek a Pondělíčková-Mašlová, 1992).

3.1.4 Mýty o homosexualitě

Mýty označují v tomto případě nepravdivá tvrzení, o kterých mohou být někteří lidé stále ještě přesvědčeni. Zde se tedy následně objeví mýty vztahující se k homosexuální orientaci. Těchto mýtů není zrovna málo a určitě se už každý alespoň s jedním setkal. Mezi takové nejznámější tvrzení patří: Homosexualita je proti přírodě. Homosexualita je svobodnou volbou každého jedince. Homosexuálové vychovávají další homosexuály nebo dokonce i to, že je homosexualita označována za pedofilní. Protože jde zde pouze o mýty, jak již bylo řečeno, nyní je všechny můžeme postupně vyvrátit.

Mýtus číslo 1 – homosexualita je proti přírodě. Například již Brzek a Pondělíčková-Mašlová (1992) ve své publikaci uvádí, že se s homosexualitou můžeme setkat i u zvířat. Zde bylo experimentem zjištěno, že po zásahu do hormonů zvířat v raném stádiu se jejich sexuální chování může změnit. Mezi vyšetřovaná zvířata patřili především savci a to z důvodu co nejpravděpodobnějšího společného charakteristického znaku s lidskými tvory.

Mýtus číslo 2 – homosexualita je svobodnou volbou každého jedince. Jak jsem již v předchozím textu zmiňovala, homosexualita byla již v minulých dobách vyškrtuta ze seznamu nemocí a to z důvodu nevléčitelnosti. Během léčení se používaly nejrůznější metody, které měly povětšinou dosti drastický ráz. Mezi tyto metody patřila např. metoda averzivní, kdy se homosexuálním pacientům podávala látka vyvolávající zvracení, popř. zde bylo užíváno i elektrošoků. Léčba se uskutečňovala především v době, kdy měl jedinec

homosexuální fantazie a následně mu místo nich byly předkládány scénky s heterosexuální tematikou. Starší psychoanalytická metoda spočívala v podávání drogy pacientovi ve formě LSD, která následně měla vyvolat jakési fantazie, které měly pacienta oddálit od nepříjemných pocitů a zážitků z minulosti souvisejících právě s jeho homosexualitou. Naopak pozdější psychoanalytická metoda spočívala v podpoře soustředění se pacienta na heterosexuální stránku jeho života. K další metodě patřila stereoaktická, kde šlo o přímý zásah do mozkových center na operačním sále. Tato metoda byla dokonce u několika jedinců úspěšná. Výsledky však i přesto byly nedostačující. Dörnerova metoda spočívala v dávkování správných hormonů ženám v těhotenství a jako poslední byla užívána metoda kastrace, která u mužů způsobuje pokles sexuálního pudu (Janošová, 2000).

Mýtus číslo 3 - homosexuálové vychovávají další homosexuály. S homosexualitou se setkáme i u jedinců, kteří jsou vychováni heterosexuálními páry. Následně jak se všude uvádí, homosexualita je především vrozená. Pouze v některých případech se může stát to, že jedinec homosexualitu získá. Důvodem může být například zklamání z jeho dosavadního sexuálního života anebo z jeho dosavadních sexuálních zkušeností či z citového vázání na osobu jednoho z rodičů nebo způsobem výchovy rodičů. Zde bychom však mohli vést poměrně dlouhou diskusi o tom, zda tato získaná homosexualita nebyla po celou dobu odpírána a teprve nyní u daného jedince došlo k odhalení pravé identity. Podrobnější informace viz teorie nadání. Nakonec nesmíme opomenout ani nejrůznějšími výzkumy, které mimo jiné uvádějí i skutečnost, že děti vychovávané homosexuálními páry jsou mnohem tolerantnější a citlivější vůči svému okolí.

Mýtus číslo 4 – homosexualita je pedofilní. Tato myšlenka nemá žádné pevné kořeny, ze kterých by vyplývalo toto tvrzení. Stránky Onadnes.cz se zmiňují například o studii z roku 1994, která se zabírala zneužitými dětmi. Tato studie byla uskutečněna na jedné z univerzit v Coloradu.

3.2 Kurikulum a (homo)sexualita

Termín kurikulum patří mezi nejzákladnější pojmy vědního oboru pedagogiky. Pochází z latinského slova *curriculum*, které v překladu znamená běh nebo běžet. Jde

o dokument, který popisuje průběh vzdělávání a to hned z několika hledisek (Skutil, Zikl a kol., 2011).

V publikacích Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině, Kurikulum: proměny trendy v mezinárodní perspektivě a Moderní pedagogika: věda o edukačních procesech, se nikde nevyskytuje pojem homosexualita. Pouze v publikaci Moderní pedagogika se vyskytuje téma Sexové rozdíly jako edukační determinanta. Ale ani v této části, jak již bylo zmíněno, se s pojmem homosexualita nesetkáme.

Na online internetových stránkách ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy se vyskytuje pojem kurikulum v souvislosti s etickou výchovou jako doplňujícího vzdělávacího oboru, který je tvořen několika tématy. Zde se nachází například i tematické celky Mezilidské vztahy a komunikace, Důstojnost lidské osoby, Pozitivní hodnocení sebe, Interpersonální a sociální empatie nebo především tematický celek Prosociální chování ve veřejném životě. Solidarita a sociální problémy je tematický celek, ke kterému je přiřazeno podtéma sexuální zdraví. V tomto tematickém celku by se homosexualita a další sexuální orientace rozhodně neměly opomenout.

3.3 Výchova a výchovné styly, role a prostředí

3.3.1 Výchova

Pojem výchova může v širším slova smyslu znamenat veškeré působení vlivů ať už společenského či přírodního prostředí na jedince nebo v užším slova smyslu jako působení vychovatele na „vychovávaného“. Výchova je především důležitou součástí socializace a jde o celoživotní proces, během kterého se jedinec přeměňuje na společenskou osobnost a rozvíjí se u něho citové a rozumové schopnosti nebo i postoje a způsoby chování v souladu s jeho kulturou apod. (Hartl a Hartlová, 2000).

3.3.2 Výchova a prostředí

Veškerý výchovný proces se odehrává v různých typech prostředí, která mají vliv na výchovu a další rozvoj jedince. Za prostředí můžeme označit tu část světa, která člověka neustále obklopuje a s níž je každý jedinec ve vzájemném působení. Mezi tyto typy patří životní prostředí, jehož součástí je sociální a kulturní nebo přírodní prostředí. Ať se jedná

o jakémkoliv prostředí, lze říci, že každé z nich má určitý vliv na rozvoj člověka. Všichni lidé díky své aktivitě v prostředí mají zároveň možnost své okolí určitým způsobem měnit a volit mezi nimi. Jedinec má tak možnost sám určovat rozsah a směr daných změn v prostředí, ve kterém se nyní vyskytuje. Typy prostředí můžeme odlišovat podle různých kritérií. Tyto faktory se mohou týkat velikosti prostoru – makroprostředí, regionální prostředí, lokální prostředí a mikroprostředí, dalším kritériem je podle povahy realizované činnosti v daném prostředí – pracovní, obytné a rekreační, následuje kritérium z hlediska podílu člověka na podobě daného prostředí, kam spadá prostředí přirozené a umělé, tedy člověkem vytvořené. Čtvrté kritérium je pak odvozeno podle charakteru, kam spadá přírodní (živá příroda), společenské (lidé a mezilidské vztahy mezi nimi) a kulturní prostředí (všechny výsledky lidské aktivity, které jsou hmotné nebo i nemateriální), páté kritérium je hodnoceno podle povahy daného teritoria (prostředí města, vesnice či velkoměsta) a poslední šesté kritérium je z pohledu frekvence, pestrosti a kvality působících podnětů, kde rozlišujeme tři druhy prostředí.

Do kritéria podle velikosti prostoru řadíme tedy makroprostředí, mikroprostředí, regionální prostředí a lokální prostředí. Makroprostředí chápeme jako prostor, ve kterém jsou vytvářeny podmínky celé společnosti a naopak mikroprostředím je označováno jakkoliv prostředí, ve kterém jedinec pobývá. Regionálním prostředím se rozumí rozsáhlejší prostor, nacházející se zároveň uvnitř společnosti a zasahující do života širší sociální skupiny a poslední lokální prostředí je spojováno s oblastí bydliště.

Pokud budeme dělit prostředí podle povahy realizované činnosti, budou sem patřit mezi pracovní například školní třída, tělocvična, kanceláře aj., k obytným můžeme zařadit třeba byt, dům, chatu, ... a k rekreačním různá hřiště, parky, klubovny, relaxační místnosti škol atp.

U prostředí podle povahy realizované činnosti, z hlediska podílu člověka na podobě daného prostředí, podle charakteru povahy daného teritoria již máme charakteristiku napsanou a zbývá nám tedy ještě prostředí z pohledu frekvence. Zde se tyto prostředí dělí tedy na tři druhy. První se vyznačuje jako podněťově chudá, optimální anebo přesycená, druhé jako podněťově jednostranné nebo mnohostranné a třetí jako podněťově zdravé, závadné či deviační.

Ve své knize se Kraus zmiňuje ještě o jednom prostředí, které ještě přibylo ke všem ostatním. Jde o prostředí globální, které je charakterizováno mnohými negativními

sociálními znaky, kterých je celkem jedenáct. K těmto znakům patří například výrazná diferenciací populace, kdy se řeší rozdíly mezi chudými a bohatými skupinami, dále jsou kladeny vysoké nároky na výkon, ze kterých může u jedince vznikat stres nebo i civilizační choroby a do třetice sem můžeme zařadit třeba i oslabení významu rodiny nebo i rozvoj terorismu a jiných organizovaných zločinů (Kraus, 2008).

3.3.3 Výchova, výchovné styly a sociální role

K rozhodujícím činitelům patří rodina, která je řazena do primární socializace. A právě rodina má velký vliv na utváření a rozvíjení jedince, kde si jedinec osvojuje zároveň své sociální role. Sociální rolí se myslí způsob chování jedince, které je od jedince očekáváno sociálním okolím. Jednotlivé role se následně odvíjí od věku, pohlaví a společenského statusu a jedinec tedy musí v určitých případech přijmout pravidla společnosti (Kraus, 2008).

Jak již bylo řečeno, výchova má základ především v rodině. Ve výchově rozlišujeme hned několik výchovných stylů vedení a to styl autoritativní, demokratický a liberální. Autoritativní styl vedení je charakterizován přehnanou kontrolou dítěte a převládají zde především příkazy, zákazy, tresty aj. Opačným stylem vedení ve výchově je styl liberální. Zde jsou na dítě kladeny nízké nebo i téměř žádné požadavky. Dítě má neskutečnou volnost a rodiče mu téměř ve všem vyhoví. Posledním stylem výchovy je styl demokratický. Demokratický výchovný styl je charakterizován tím, že je zde dítě bráno jako svébytná osobnost, zároveň jsou ale v rodině nastolena pravidla a požadavky, které jsou přiměřeny věku, možnostem a schopnostem dítěte a které se zde musí respektovat. Respekt je tedy jak u rodičů, ze strany dítěte, tak u dítěte ze strany rodičů (Vágnerová, 2004).

Již v podkapitole Teorie homosexuality je zmínka o způsobu chování rodičů k dítěti tak, - určité chování, postoje a výchova rodičů mohou do budoucna ovlivnit sexuální orientaci jejich syna nebo dcery. S náznaky homosexuality bychom se tedy mohli setkat již u dětí ve věku 4 let a více a případné symptomy bychom rozhodně neměli v žádném případě brát na lehkou váhu (Ange, 1995). Jde zde především nejen o fyzické, ale i psychické zdraví dítěte.

3.4 Souvislosti mezi školou a rodinou

Škola je společenskou institucí, kde jsou žáci nejen vzděláváni, ale i vychováváni. Lze konstatovat, že určitým způsobem navazuje na působení rodiny a výsledky primární

socializace (Kraus, 2008). Rodiče by měli brát na vědomí, že hlavní význam výchovy spočívá právě v rodině. Pokud tedy rodiče nedokážou své dítě řádně vychovat a následně jej ani nezvládají, jak si má s takovýmto potomkem poradit učitelka ve škole, která má na starosti kupříkladu děti rovnou třicetkrát více (Králíková a Singerová-nečesaná, 1985).

Rodina a lidé z blízkého okolí mají na dítě a jeho utváření osobnosti nebo samotný rozvoj velký vliv. Rodič by si měl zprvu uvědomit, že základ všeho je vždy v rodině. Neměl by zapomínat ani na to, že on sám je pro dítě vzorem a i způsoby, jak se právě on bude chovat k sobě samému nebo k lidem ve svém okolí, z velké části ovlivní i jeho potomky. Výchova dítěte je ovlivňována i dalším prostředím, ve kterém se dítě nejčastěji pohybuje. Například prostředím školky nebo v tomto případě školy. Je tedy nanejvýš důležité, aby každá škola a každý rodič usilovali o vzájemnou spolupráci mezi sebou. Úzká spolupráce mezi učitelem a rodiči je téměř nutná. Pokud však chybí, vše se může nepříznivě podepsat na samotném vývoji dítěte. Dítě by tedy mělo být vždy ve středu zájmu této spolupráce a rodiče i učitelé by spolu měli pravidelně hovořit o tom, jaký dítě mělo den nebo i o jeho chování. Délka rozhovoru není až tak důležitá, protože i kratší rozhovor může mnohé vyjasnit či objasnit (Králíková a Singerová-nečesaná, 1985).

Většina práce závisí na osobnosti učitele. Už vstup do školy je pro dítě velkým mezníkem, během jeho překročení se dítě odpoutává od sociálního prostředí rodiny. Najednou zde musí respektovat nová pravidla, plnit nové úkoly a také se stává emočně zdrženlivějším. Všichni noví žáci tedy musí projít procesem označovaným jako adaptace.

Adaptace probíhá nejen ze strany žáka na nové prostředí, ale také ze strany učitele na nového žáka. Celý proces adaptace je velice individuální, a proto je i jeho délka různá. Přesto však tento proces můžeme označit za dlouhodobý, přičemž může dojít k jisté spolupráci mezi dospělým a dítětem. Na začátku školy se lze bohužel setkat i s diskriminací dítěte. Ve spojitosti s homosexualitou by mohla napsat například situace, kdy by dítě projevovalo homosexuální znaky nebo by mohlo mít například homosexuální rodiče. To pak může významně ovlivnit výchovně-vzdělávací proces a dokonce i jeho úspěšnost. V tu chvíli by měl nastoupit učitel, který nepůsobí na žáky pouze v rámci vzdělávání, ale i v rámci výchovy všech žáků. Učitel dětem napomáhá ke zvládnutí každodenních činností, učí je zvládat různé životní situace a také je vede k tomu, aby se aktivně účastnili společenského života. Zároveň by měl být ale oporou pro všechny žáky a jeho činnost má děti vést i k tomu, aby se postavili

různými životními situacím a především aby se s nimi dokázali vyrovnat. Ve škole lze také celkem snadno vytvářet tzv. demokratické prostředí. Toto prostředí zastupuje výchovu k humanismu a umožňuje všem dětem získávat mravní zkušenosti a základy soužití před vstupem do samostatného života.

Mezi obecné cíle a úkoly sociálněvýchovné práce ve škole patří snaha zabránit vzniku odchylek v chování u jednotlivých žáků školy, podporovat jejich sociální kompetence, jako učitel zprostředkovávající práci s mládeží mezi mimoškolním a školním prostředím a po předem domluvené dohodě se věnovat různým skupinám dětí a spolupráci s rodiči (Hopf, 2001).

3.5 Postoje

V psychologickém slovníku (Hartl a Hartlová, 2000, s. 442) je postoj označován jako „*sklon ustáleným způsobem reagovat na předměty, osoby, situace a na sebe sama, jsou součástí osobnosti, souvisí se sklony a zájmy osobnosti, předurčují poznání, chápání, myšlení a cítění[...] a získávají se v průběhu života.*“ Tyto postoje se jeví jako relativně trvalé a jsou získávány především v průběhu života jedince. Lze je dělit dle nejrůznějších kritérií. Mezi příklady by mohlo patřit dělení postojů na kladné a záporné, verbální a neverbální, vědomé a nevědomé nebo skryté a zjevné postoje (Hartl a Hartlová, 2000).

Osobní postoje bývají v naší společnosti například i vůči minoritní skupině homosexuálů. Kraus (2008, s. 163) zmiňuje, že výsledky průzkumů Knotové (2005) uvádí, že se „*v posledním desetiletí u nás nesnášlivost a netolerance k minoritám zvýšila.*“

3.6 Implicitní teorie

Implicitní znamená v překladu zahrnutý, obsažený, ale nevyjádřený přímo a tento pojem je odvozen z latinského slova *implico*, které znamená vplétat.

Implicitní teorií označujeme laické teoretické koncepty, které si nevědomě a bezděčně vytváří běžní lidé o životě a světě kolem sebe. Lze tedy říci, že implicitní teorie jsou jakési předsudky, které si člověk v sobě nevědomě utváří. Tyto úsudky jsou trvale usazeny v mysli

jednotlivých jedinců. Nejedná se tedy o pomíjivé myšlení myslit, ale zároveň lze říci, že jsou tyto konstrukty do určité míry proměnlivé. Typickými vlastnostmi implicitní teorie jsou nejednoznačnost a rozporuplnost ve snaze vysvětlit daný jev. Implicitní teorie mohou vzniknout dvěma způsoby a to na základě nevědomého přejímání od sociálního okolí nebo na základě vyhodnocování vlastní zkušenosti. Implicitní teorie ztvárňuje individuální a sociální skutečnosti, sloužící jako nástroj logického a předvídavého lidského chování.

Pro studium implicitních teorií lze využít různých přístupů. Mezi tyto přístupy patří například normativní přístup, který využívá například metodu dotazníku, laboratorní přístup, který využívá například experimentu a naturalistické studie, které získávají výzkumná data za pomoci reálných situací. U dotazníku mohou být dále voleny otevřené položky, uzavřené položky užívající například i řazení, škálování nebo párování (Zelenka a Mls, 2009).

3.6.1 Implicitní teorie osobnosti

Implicitní teorie osobnosti je v Psychologickém slovníku popsána jako intuitivní chápání osobnostních rysů, které se vyskytují pohromadě. Implicitní teorie se jinak řečeno týkají posuzování jedinců na základě jejich vlastností získaných především díky prvnímu dojmu. Tato posouzení však patří povětšinou mezi nepravdivá, proto lze říci, že jde o typy předsudků, které nám jsou na základě bližšího poznání jedince následně vyvráceny. Jako příklad na téma homosexualita můžeme uvést chlapce, který prokazuje feministické znaky řeči, a na základě toho si vytvoříme úsudek, že jde pravděpodobně o chlapce, který je homosexuálně orientován (Hartl a Hartlová, 2000).

4 Empirická část

4.1 Výzkumný problém

Jak již bylo řečeno v úvodu, cílem praktické části této diplomové práce bylo popsat nynější postoje učitelů prvních stupňů základních škol k fenoménu homosexuality a především k fenoménu homosexuální výchovy.

Následně budou získávány i případné zkušenosti učitelů v oboru 1. stupně ZŠ k danému fenoménu. Zkušenosti se týkají nejen možnosti setkání se s homosexuálními rodiči a jinými jedinci během praxe jednotlivých respondentů, ale také výskytu termínu homosexualita v praxi v rámci vyučování v prvním až pátém ročníku základních škol.

4.2 Metody

Data k této práci byla získávána za pomoci výzkumné metody analýzy subjektivních dat, přesněji metody dotazníků s písemně položenými otázkami. K výzkumu jsou zkonstruovány dvě metody: klasický dotazník a dotazník s komiksovou přílohou.

4.2.1 Konstrukce dotazníku

Jako výzkumné nástroje byly zvoleny dva typy metod. První dotazník (viz Příloha A) je konstruován jako klasický dotazník. Tento dotazník obsahuje celkem 17 otázek. Většina otázek je tvořena jako uzavřené položky.

První část otázek je zaměřena na základní informace o daném respondentovi. Tyto informace slouží k tomu, aby nám následně mohly pomoci objasnit případné souvislosti s osobními postoji respondentů. Mezi sledované proměnné patří například pohlaví respondentů, věková kategorie, sexuální orientace nebo počet potomků.

Druhá část výzkumných otázek má zjistit názor respondentů na mýty o homosexualitě, jednotlivé postoje k homosexuálům či komunitě lesbiček a gayů a nakonec i postoje k možnosti výchovy dětí homosexuálními páry. V této a předchozí části se vyskytují pouze uzavřené výzkumné otázky, kdy respondent musí zvolit pouze jednu variantu z nabízených odpovědí.

Závěrečná část dotazníku zjišťuje délku praxe každého z respondentů a zároveň má odhalit výskyt tématu homosexuality v jejich výuce, popř. vyzkoumat, kam by toto téma případně zařadili a jak by jej popř. následně zpracovali. Pro tuto část dotazníku je volena jedna uzavřená a jedna otevřená otázka.

4.2.2 Konstrukce komiksu

Druhý dotazník (viz Příloha B a C) je rozlišen dle pohlaví a obsahuje čtyři komiksové přílohy. Celkem obsahuje 6 otázek a 4 druhy komiksových příloh. Každá tato příloha obsahuje jednu netypickou situaci, kterou každý učitel během své praxe může zažít. Komiksový dotazník je tvořen na téma Zápis do 1. třídy ZŠ, při kterém v našem případě došlo k těmto situacím:

- do třídy přijel tatínek na vozíku se svou dcerou,
- do třídy přišel lesbický homosexuální pár se svou dcerou,
- do třídy přišel gay homosexuální pár se svým synem,
- do třídy přišla maminka se synem tmavé pleti.

Téma diplomové práce u tohoto dotazníku není cíleně zveřejněno a zároveň zobrazované komiksové situace se netýkají pouze homosexuality z důvodu možného ovlivnění myšlení respondentů při vyplňování komiksové části.

První část komiksového dotazníku je věnována klasickým uzavřeným otázkám. Otázky jsou zaměřeny na věkovou kategorii respondenta, na otázku náboženského vyznání, na místo, kde daný jedinec vyrůstal, kde žije nyní, na jakém typu školy nyní vyučuje a jak dlouhá je jeho pedagogická praxe. Odpovědi na tyto otázky nám opět respondenta trochu přiblíží a zároveň někdy mohou ovlivnit i odpovědi na komiksové části dotazníku.

Druhá část dotazníku je tvořena komiksovou přílohou. Zde jde o to, aby si každý respondent pozorně prohlédl jednotlivé situace a poté do posledního obrázku zaznamenal reakce, které měří jeho kognitivní, emoční a behaviorální postoj ke vzniklým situacím. Následně se zjišťují nejen reakce učitelů na dané situace, ale zároveň i pozornost vůči postojům dalších zúčastněných osob.

4.3 Procedura

Pro získání dostatečného množství respondentů byly zvoleny metody dotazníku, kdy byli u prvního typu dotazníku respondenti získáváni za pomoci šíření odkazu. Dotazník byl nahrán na webové stránky www.vyplnto.cz.

Druhý dotazník byl šířen za pomoci odkazu na webové stránce www.surveio.cz nebo šířen za pomoci vytištěných dotazníků. Oba typy dotazníků byly zaměřeny na učitele prvního stupně základních škol a byly vyplňovány anonymními respondenty.

4.4 Výzkumný soubor

Obou výzkumných souborů se zúčastnilo celkem deset mužů a sto sedmdesát tři žen. Skupinu respondentů tvořili učitelé prvního stupně základní školy z nejrůznějších koutů České republiky. Tito respondenti se pohybovali v různých věkových kategoriích a mají za sebou různou délku pedagogické praxe. Zároveň se tyto respondenti opět nachází z různých koutů naší republiky.

4.5 Výsledky výzkumů

4.5.1 Popis výzkumného souboru online dotazníku

Tab. 1: Jaké je vaše pohlaví?

Pohlaví respondentů	Četnost	Četnost v %
Žena	125	94
Muž	8	6

Online výzkumného souboru se zúčastnilo, celkem 133 respondentů. Tyto respondenty tvořilo 6 % mužů a 94 % žen. Z důvodu nízkého výskytu mužů v daném oboru, se dalo předpokládat, že většinou částí budou ženy.

Tab. 2: Jaký je váš věk?

Věk respondentů	Četnost	Četnost v %
19 - 26 let	45	33,8
27 - 30 let	14	10,5
31 - 40 let	32	24,1
41 - 50 let	21	15,8
51 - 60 let	21	15,8
60 a více let	0	0

Z tabulky číslo 2 jasně vyplývá, že se převážná většina respondentů pohybovala v rozmezí devatenácti až šestadvaceti let, následovaná respondenty ve věkovém rozmezí mezi jednácti a čtyřiceti lety. Skupiny v rozmezí 41 – 50 a 51 – 60 let tvořily stejný počet respondentů. Čtrnáct respondentů je ve věkovém rozmezí mezi dvaceti sedmi a třiceti lety. Lze také vyzorovat, že se tohoto dotazníku nezúčastnil nikdo starší šedesáti let.

Tab. 3: Jaká je vaše sexuální orientace?

Sexuální orientace	Četnost	Četnost v %
Heterosexuální	120	90,2
Homosexuální	8	6
Transsexuální	5	3,8
Bisexuální	0	0
Nechci uvést	0	0

Všichni respondenti uvedli svou sexuální orientaci. Majoritní skupinu tohoto dotazníku tvoří heterosexuálové. Celkem překvapivé výsledky můžeme vidět u dalších dvou skupin s jinými sexuálními orientacemi. Poměrně vysoký počet respondentů se přiznalo k homosexuální a dokonce i transsexuální orientaci. Ani jeden respondent nebyl bisexuální orientace.

Tab. 4: Jste zadaný/zadaná?

Stav respondentů	Četnost	Četnost v %
Svobodný/svobodná	22	16,5
V heterosexuálním vztahu	105	79
V homosexuálním vztahu	6	4,5
V bisexuálním vztahu	0	0
V transsexuálním vztahu	0	0
Nechci uvést	0	0

V další otázce uvedlo 16,5 % respondentů, že nyní nejsou v žádném vztahu s další osobou. Celkem 79 % respondentů se dle výsledků nachází v heterosexuálním vztahu a 6 z 8 homosexuálních respondentů uvedlo, že je nyní v homosexuálním vztahu.

Tab. 5: Máte děti?

Počet dětí	Četnost	Četnost v %
Jsem bezdětný/bezdětná	58	43,6
Ano, mám 1	21	15,8
Ano mám 2	43	32,3
Ano mám 3 a více	11	8,3

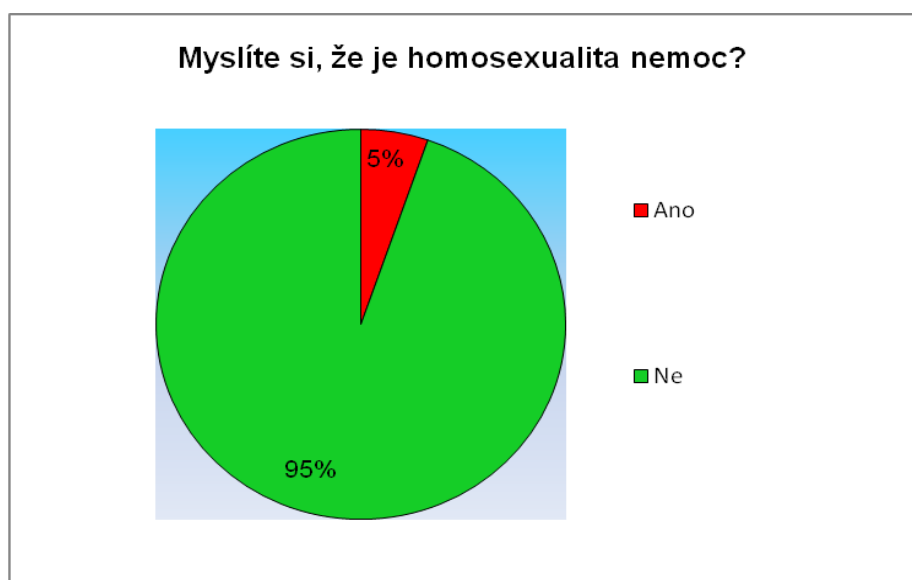
Převážně kvůli nízkému věku respondentů lze předpokládat vyšší bezdětnost, která zde byla téměř 44% z daného celku. Skupina respondentů s jedním dítětem tvoří dalších 15,8 %, dvě děti má 32,3 % respondentů a 3 a více dětí má 8,3 % respondentů.

Tab. 6: Jste věřící?

Náboženské vyznání	Četnost	Četnost v %
Ano	34	25,6
Ne	99	74,4

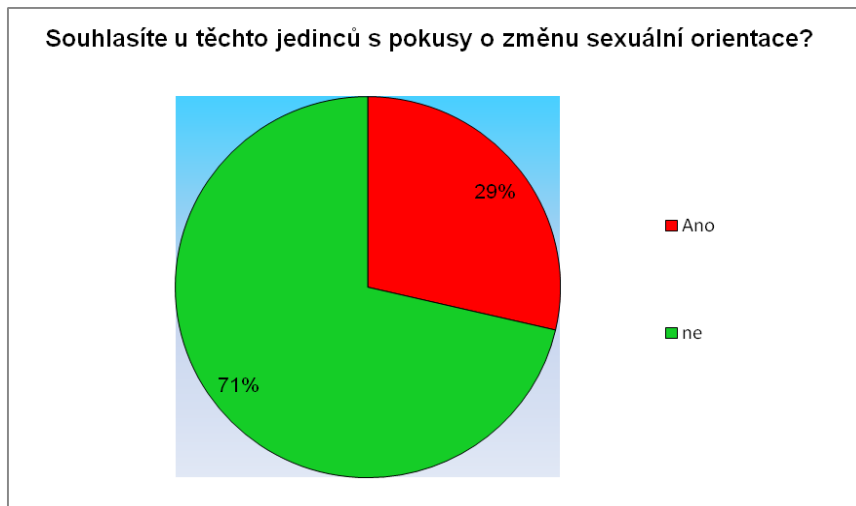
Na otázku náboženského vyznání odpovědělo 25,6 % respondentů, že je věřících a 74,4 % tvoří respondenti bez náboženského vyznání.

4.5.2 Výsledky online dotazníku

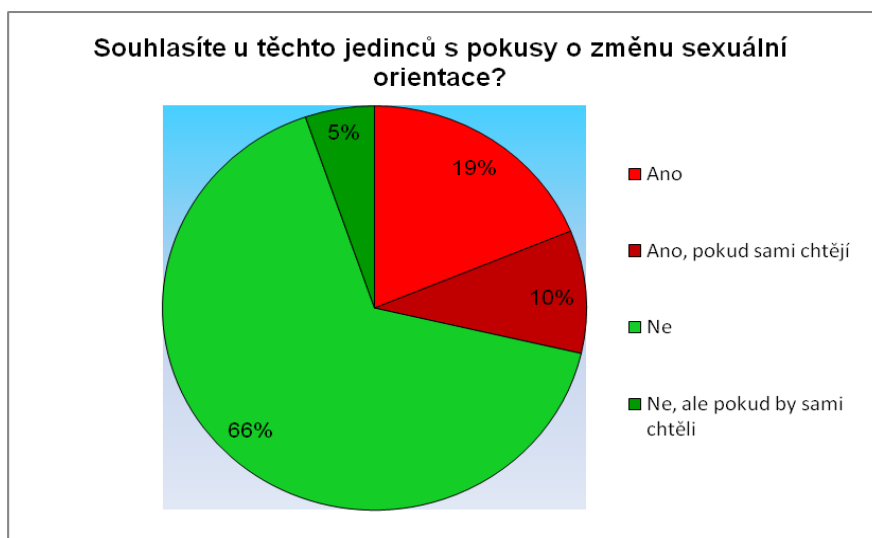
Graf 1: Homosexualita jako nemoc

Na otázku, zda si respondenti myslí, že je homosexualita nemoc odpovědělo celkem sedm respondentů, že ano. Zbýlých 95 % se přiklonilo k druhé možnosti. Své odpovědi následně i zdůvodnili.

Graf 2a: Pokusy o změnu sexuální orientace

U další otázky týkající se pokusů o změnu sexuální orientace u homosexuálů se 29 % respondentů rozhodlo pro odpověď ano a 71 % respondentů si vybralo odpověď ne.

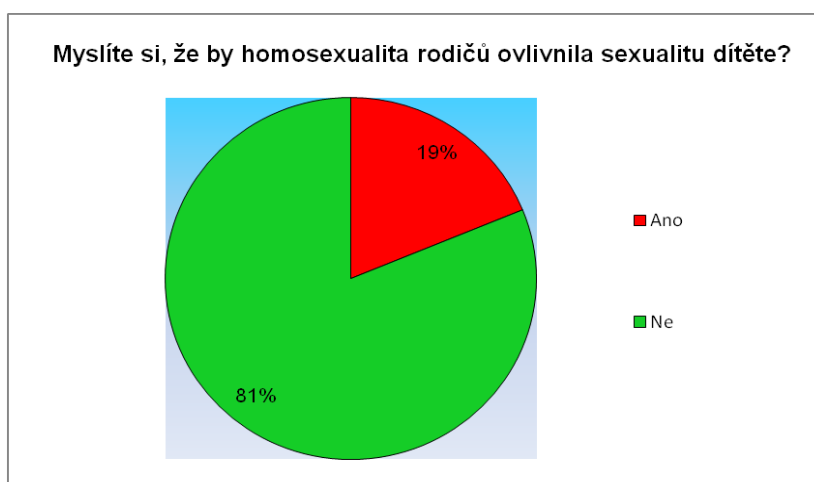
Graf 2b: Pokusy o změnu sexuální orientace

Respondenti však často při odpovědi se souhlasem o tyto pokusy doplňovali svá rozhodnutí o dodatek, ve kterém se psalo, že toto rozhodnutí záleží především na osobním rozhodnutí homosexuálního jedince. Proto tedy vznikl ještě druhý graf, který je podrobnější.

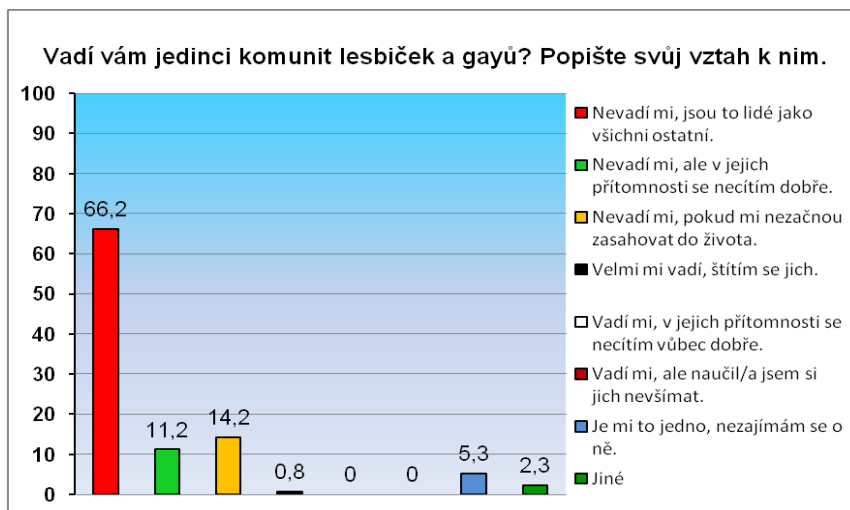
Graf 3: Homosexualita a pedofilie

Skupina respondentů, tvořící 4 % z celkového počtu získaných respondentů, je toho názoru, že je homosexualita pedofilní. Naopak převážná většina je názoru opačného.

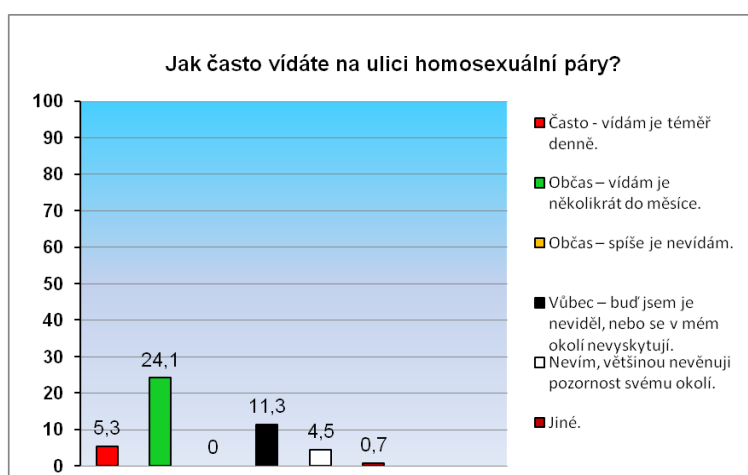
Graf 4: Ovlivnění sexuality dítěte

Skupina respondentů zastoupena 19 % je toho názoru, že homosexualita rodičů by ovlivnila sexualitu vychovávaného dítěte. Naopak 81 % respondentů je ale proti.

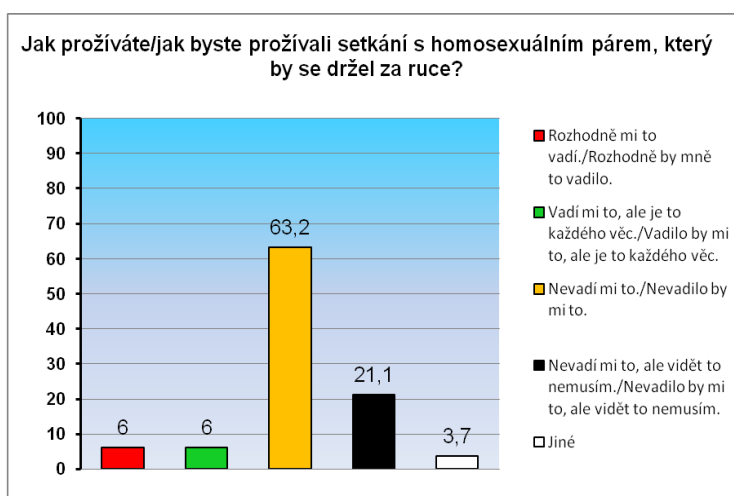
Graf 5: Vztah k homosexuálům

Zde je 66,2 % respondentů toho názoru, že jim komunity lesbiček a gayů nevadí, protože tyto osoby berou jako rovné každému z nás. 11,2 % respondentů říká, že jim tyto jedinci nevadí, avšak v jejich přítomnosti se již necítí příliš dobře. Jeden respondent se dokonce přiznal k tomu, že mu tyto jedinci vyloženě vadí a sedm respondentů se přiklonilo k odpovědi, že je jim to jedno, protože se o ně nezajímají. Nikdo z respondentů u této otázky nezaškrtnul odpovědi: *Vadí mi, v jejich přítomnosti se necítím dobře* ani odpověď *Vadí mi, ale naučil/naučila jsem si jich nevšímat*.

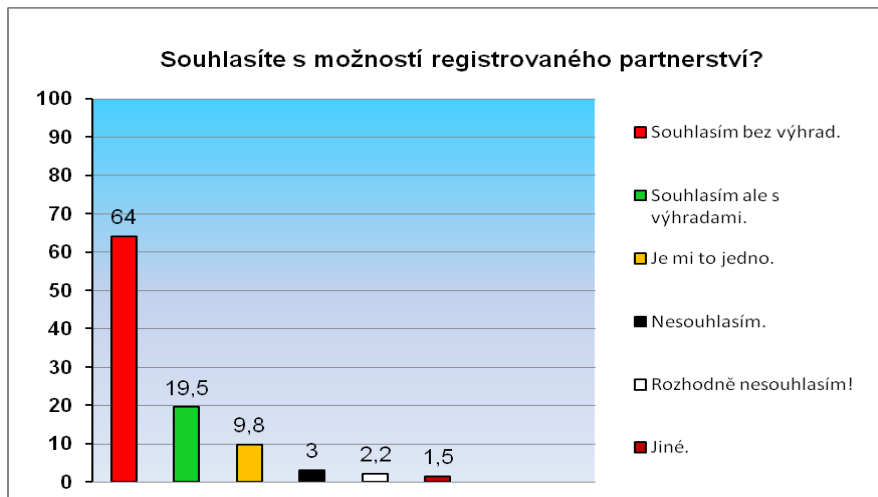
Graf 6: Frekvence vidání homosexuálních párů

Při sečtení výsledků prvních dvou skupin respondentů lze říci, že se přibližně čtvrtina respondentů vidá s homosexuálními páry alespoň několikrát do měsíce. 5,3 % respondentů potkává homosexuály téměř denně a dalších 24,1 % uvedlo, že homosexuály vidá několikrát do měsíce. Skupina tvořící 11,3 % tvrdí, že se v jejich okolí žádné homosexuální páry nevyskytují, nebo v jejich okolí nejsou. Ani jeden respondent u této otázky nezaškrtl možnost občas – spíše je nevidám. Je jasné, že na první pohled tyto páry nemusíme vůbec poznat, přesto se ale najde celkem vysoký počet respondentů, kteří o nich vědí a vnímají je i ve svém okolí.

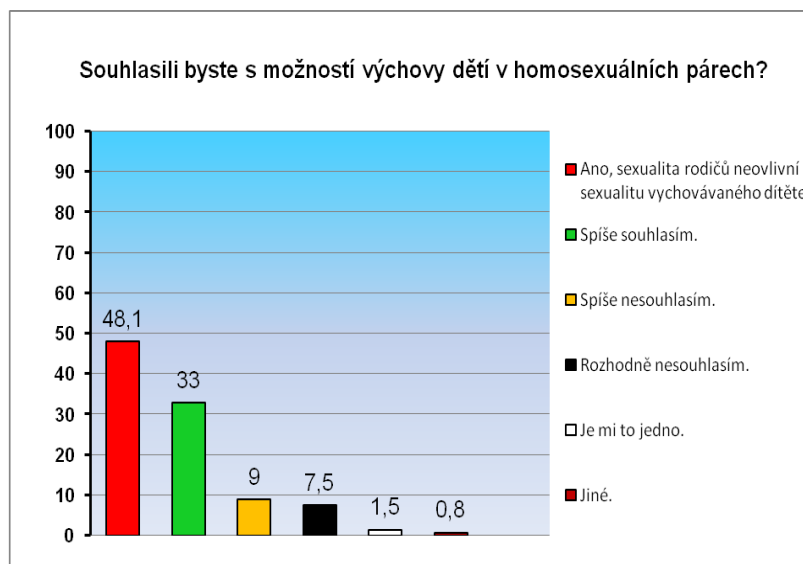
Graf 7: Setkání se s homosexuálním párem

Náhodnému setkání s homosexuálním párem se nebrání 84,3 %, z toho ale 21,1 % prohlašuje, že u toho ale nepotřebují vidět situaci, kdy se pár společně drží za ruce. Další respondenti uvádějí například to, že by jim rozhodně vadilo, kdyby ve svém okolí viděli homosexuální pár, který by se držel za ruce. Stejný počet respondentů odpovědělo na tuto otázku tak, že by jim to vadilo, ale přece jen je to jejich věc, do které by nikomu nic být nemělo. Pět respondentů odpovědělo formou jiné odpovědi. Tyto odpovědi lze najít v kapitole Popis výsledku online dotazníku.

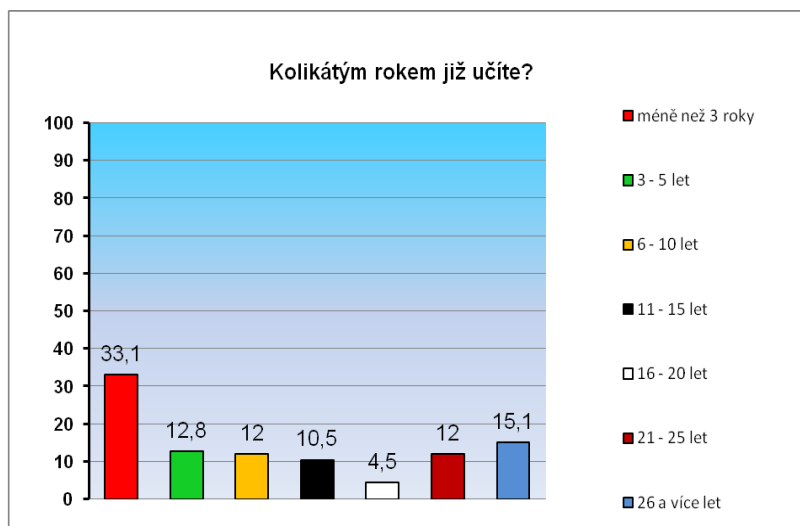
Graf 8: Názor na registrované partnerství

Co se týče registrovaného partnerství, s ním souhlasí celkem 83,5 % respondentů, kdy ale 64 % souhlasí bez výhrad a 19,5 % z nich by souhlasila pouze s výhradami. Mezi nesouhlasící respondenty patří celkem 5,2 %, z toho 2,2 % rozhodně nesouhlasí. Dalším 9,8 % respondentů je to jedno a názor na registrované partnerství tedy nemají.

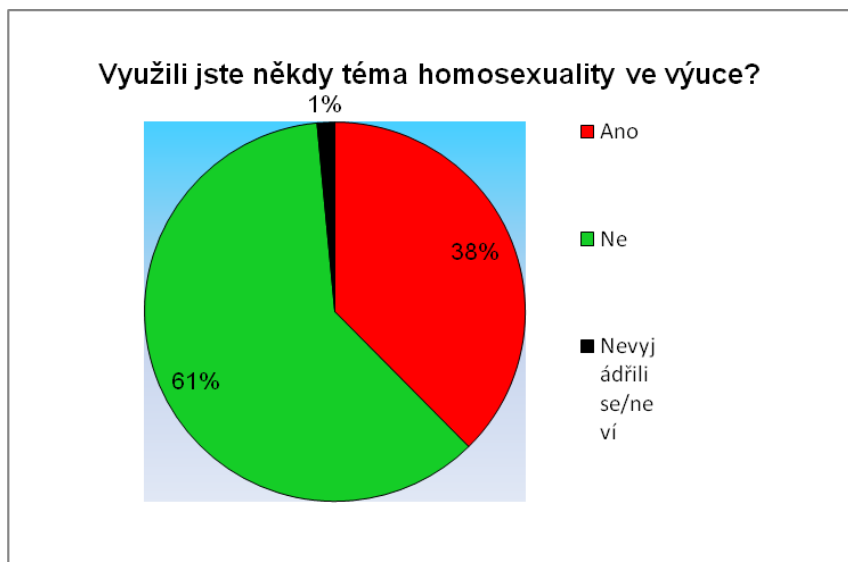
Graf 9: Výchova dětí homosexuálním párem

Graf názorně ukazuje, že 48,1 % souhlasí s výchovou dětí v těchto párech, kdy vědí, že sexualita dítěte zároveň nebude ovlivněna homosexualitou rodičovských párů. Dalších 33 % prohlašuje, že s výchovou spíše souhlasí. Jeden respondent se k této otázce prý nedokáže vyjádřit.

Graf 10: Praxe respondentů

Nejvíce respondentů má za sebou méně než 3 roky praxe a zastupují celkem 33,1 % z celkového počtu získaných respondentů. Na druhém místě se umístili naopak respondenti s více jak dvaceti šestiletou praxí, na třetím místě respondenti s praxí mezi třemi až pěti lety, na čtvrtém místě pak respondenti v rozmezí 21 – 25 let praxe aj. Nejmenší počet respondentů se vyskytuje u praxe mezi 16 – 20 lety.

Graf 11: Homosexualita ve vyučování

Padesát respondentů tvrdí, že se o homosexualitě v praxi minimálně zmínilo, popř. jej s dětmi probírali okrajově v rámci rodiny. Zbylých 81 z nich téma nikdy nevyužilo, nebo alespoň prozatím nevyužilo a dva respondenti na tuto otázku nedokázali odpovědět.

4.5.3 Popis výzkumného souboru komiksového dotazníku

Tab. 7: Počet respondentů:

Pohlaví	Četnost	Četnost v %
Žena	48	96
Muž	2	4

Druhého dotazníku se účastnilo celkem 50 respondentů. Tito respondenti byli oproti předchozí výzkumné metodě zastoupeni pouze dvěma muži a čtyřiceti osmi ženami.

Tab. 8: Jaká je vaše věková kategorie?

Věková kategorie	Četnost	Četnost v %
25 - 30 let	12	24
31 - 40 let	7	14
41 - 50 let	15	30
51 - 60 let	12	24
61 a více let	5	10

Respondenti byli tvořeni opět různou věkovou kategorií ve věku od 25 let do 60 a více let. První tři věkové kategorie byly v počtu respondentů celkem silně vyvážené. Na prvním místě se umístila kategorie ve věku 41 – 50 let, druhou příčku obsadily hned dvě skupiny ve věkových kategoriích 25 – 30 let a 51 – 60 let každá po 24 %.

Tab. 9: Jste věřící?

Náboženské vyznání	Četnost	Četnost v %
Ano	11	22
Ne	39	78

V tomto typu dotazníku převládají respondenti bez náboženského vyznání v počtu 78 % ke zbylým 22 %

4.5.4 Výsledky dotazníku s komiksovou přílohou

Tab. 10: Vyrůstala jsem:

Místo vyrůstání	Četnost	Četnost v %
Město	38	76
Vesnice	12	24

Na otázku, kde respondenti vyrůstali, odpovědělo celkem 76 % z nich, že vyrůstalo ve městě. Ostatních 24 % respondentů tedy naopak vyrůstalo na vesnici.

Tab. 11: Nyní žiji:

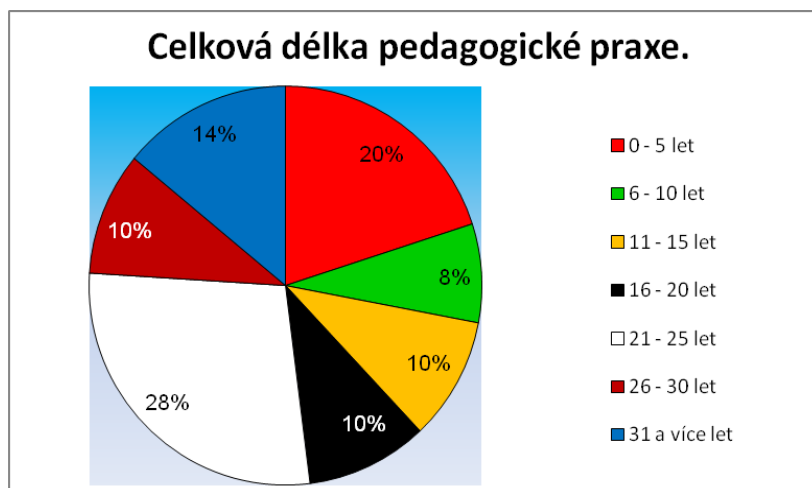
Nynější místo pobytu	Četnost	Četnost v %
Město	39	78
Vesnice	11	22

V této tabulce můžeme vyčíst, že celkem 78 % respondentů nyní žije ve městech, ostatní žijí na vesnici.

Tab. 12: Aktuální výuka na škole:

Výuka na škole	Četnost	Četnost v %
Městská klasická	41	82
Městská malotřídni	3	6
Vesnická klasická	2	4
Vesnická malotřídni	4	8

Přes tři čtvrtiny respondentů (82 %) nyní pracuje na běžných základních městských školách, 6 % z nich vyučuje na malotřídních městských školách, 8 % na malotřídních vesnických školách a 4% na běžných vesnických základních školách.

Graf 12: Délka pedagogické praxe

Nejvíce respondentů zastupuje praxi v rozmezí 21 – 25 let (28 %), v patách jim jsou respondenti s délkou praxe méně než pěti let (20 %) a na 3. místě se umístila skupina respondentů s délkou praxe více jak 31 let. Nejméně respondentů nalezneme v rozmezí praxe s 6 – 10 lety.

4.6 Popis výsledků

4.6.1 Popis výsledku online dotazníku

Online výzkumného souboru se zúčastnilo, celkem 133 respondentů. Tyto respondenty tvořilo 6 % mužů a 94 % žen. Z důvodu nízkého výskytu mužů v daném oboru se dalo předpokládat, že většinou částí budou ženy. Z tabulky číslo 2 jasně vyplývá, že se převážná většina respondentů pohybovala v rozmezí 19 – 26 let, následovaná respondenty ve věkovém rozmezí mezi 31 – 40 lety. Podle předpokladů bylo potvrzeno, že majoritní skupinu tohoto dotazníku tvoří heterosexuálové (viz Tab. 3). Celkem překvapivé výsledky můžeme vidět u dalších dvou skupin s jinými sexuálními orientacemi. Poměrně vysoký počet respondentů se

přiznalo i k homosexuální a dokonce i transsexuální orientaci. Tyto skupiny tvoří dohromady téměř desetinu z celkového počtu získaných respondentů a dokonce 6 z 8 homosexuálů uvedlo, že je nyní v homosexuálním vztahu. Převážně díky nízkému věku respondentů lze předpokládat i vyšší bezdětnost, která zde byla téměř 44% z daného celku (viz Tab. 5).

Také náboženství, jak již bylo řečeno v teoretické části diplomové práce, by stále mohlo ovlivňovat názory respondentů na homosexualitu i na homosexuální jedince. Z odpovědí respondentů na otázku jejich víry vyšly také celkem překvapivé výsledky. Z výsledků můžeme vyčíst, že celá čtvrtina z nich je nábožensky založena (viz Tab. 6). Zbýlých 74,4 % tvoří skupina ateistů. Co se však týče jejich názorů, lze říci, že v dnešní době i lidé s náboženským vyznáním jsou vůči osobám homosexuální orientace tolerantnější, než tomu tak bylo například ještě v minulém století.

V oblasti mýtů se stále ještě nachází jedinci, kteří mají opačné postoje k těmto názorům. Z grafů lze vyčíst, že si stále 5 % respondentů stojí za názorem, že je homosexualita nemoc (Graf 1), že 4 % že je homosexualita pedofilní záležitost (Graf 3), že s pokusy o změnu sexuální orientace souhlasí celých 29 % respondentů (Graf 2a). Zde však ještě respondenti často odkazují na názory a svobodná rozhodnutí homosexuálů typu: pokud se pro pokus o změnu sexuální orientace svobodně rozhodnou, tak proč ne (Graf 2b). Překvapivě vysoké procento respondentů, celkem 19 %, si stále myslí, že homosexualita rodičů ovlivní homosexualitu vychovávaných potomků. Opět jak je psáno v kapitole o mýtech, homosexualita částečně ovlivní život dětí, avšak nikde se nepíše, že zároveň musí vždy ovlivnit sexualitu vychovávaného dítěte.

Vadí, nevadí. Další otázka odhalovala postoje respondentů k homosexuálním jedincům. Více než polovina z nich prohlašuje, že jim homosexuálové vůbec nevadí (Graf 5). K jiným odpovědím respondenti psali o tom, že jim homosexuálové nevadí, pokud se kupříkladu výhradně nepředvádí na veřejnosti nebo lze uvést jiný názor, kdy danému respondentovi samotní jedinci nevadí, přestože si myslí, že jejich volba není správná nebo respondent, který přiznal, že mu gayové vůbec nevadí, ale lesbičky jsou mu již o něco méně sympatické. Čtvrtina respondentů se s homosexuálními páry vídá alespoň několikrát do měsíce (Graf 6). Náhodnému setkání se respondentů s homosexuálním párem (Graf 7) se nebrání 84,3 %, z toho ale 21,1 % prohlašuje, že u toho ale nepotřebují vidět situaci, kdy se pár společně drží za ruce. Zde se nachází další doplňkové odpovědi. Mezi ně patří opět kladné postoje

respondentů k dané situaci. Dva respondenti ve svém okolí mají homosexuální pár a v tomto ohledu nemají žádné námítky. Pouze jeden z nich se opět zmiňuje o tom, že u lesbického páru mu to sice nevadí, avšak u gay páru to nedokáže posoudit. Co se týče registrovaného partnerství, s ním souhlasí celkem 83,5 % respondentů, kdy ale 19,5 % z nich by souhlasila pouze s výhradami (Graf 8). V doplňkových odpovědích se nachází názor respondenta, který zde říká, že registrované partnerství pro něho znamená málo a chtěl by přímo manželství. Druhá osoba je obdobného názoru a to, že by registrované partnerství mělo mít stejný právní statut jako manželství heterosexuálů. Názor na výchovu dětí v péči homosexuálů také mile překvapil. Grafy názorně ukazují, že 48,1 % souhlasí s výchovou dětí v těchto párech, kdy vědí, že sexualita dítěte zároveň nebude ovlivněna homosexualitou rodičovských párů. Dalších 33 % prohlašuje, že s výchovou spíše souhlasí (Graf. 9). Dva respondenti napsali opět svou odpověď. Jeden z nich se nedokáže rozhodnout, druhý říká, že rozhodně nesouhlasí. Nebylo by to však v tom smyslu, že by to mělo ovlivňovat sexuální orientaci vychovávaných dětí, ale že je to jednoduše proti přírodě.

V závěru byly respondentům položeny 2 otázky k jejich praxi. První otázka se týkala délky jejich praxe v oboru učitelství (Graf. 10). Nejvíce respondentů má za sebou méně než tři roky praxe. Tito respondenti zastupují 33,1 % z celkového počtu zúčastněných. Na druhém místě se umístili naopak respondenti s více jak dvaceti šestiletou praxí a na třetím místě respondenti s praxí mezi třemi až pěti lety. Druhá otázka byla zaměřena na využití tématu homosexuality ve vyučovacích jednotkách (Graf. 11). Cílem této otázky bylo zjistit, zda již někdy respondenti tuto tematiku využili během své praxe, popř. v jaké vyučovací jednotce a jak a také kde by se dalo toto téma popř. využít (oblast, předmět). Padesát respondentů tvrdí, že se o homosexualitě v praxi minimálně zmínilo, popř. toto téma s dětmi probírali okrajově v rámci rodiny. Dokonce jeden respondent napsal, že s žáky psal slohou práci na dané téma. Zbýlých 81 z nich téma nikdy nevyužilo, nebo alespoň prozatím nevyužilo a dva respondenti nedokázali odpovědět na tuto otázku. Pokud by však na téma homosexualita přišla řada, téměř všichni respondenti by jej probírali především v oblasti Člověk a příroda, v tématu rodina v rámci Prvouky nebo v rámci Biologie na 2. stupni ZŠ. K druhé nejfrekventovanější odpovědi patřila oblast Člověk a zdraví v rámci předmětu Zdravá výchova a na třetím místě se umístil předmět Výchova k občanství ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost.

4.6.2 Popis výsledku dotazníku s komiksovou přílohou

Druhého dotazníku se účastnilo celkem 50 respondentů (viz Tab. 7). Tito respondenti byli oproti předchozí výzkumné metodě zastoupeni pouze dvěma muži a čtyřiceti osmi ženami. Respondenti byli tvořeni opět různou věkovou kategorií ve věku od 25 let do 60 a více let. První tři věkové kategorie byly v počtu respondentů celkem silně vyvážené. Na prvním místě se umístila kategorie ve věku 41 – 50 let, druhou příčku obsadily hned dvě skupiny ve věkových kategoriích 25 – 30 let a 51 – 60 let každá po 24 % (Tab. 8). Opět, co se týče náboženského vyznání, převládají zde respondenti bez náboženské víry v počtu 78 % ku 22 % (viz Tab. 9). Říká se, že i místo, kde člověk vyrůstal, může poměrně silně ovlivnit názory lidí na homosexuální orientaci. Předchozí výzkumy prokázaly, že lidé ve městech jsou homosexualitě a jiným sexuální orientacím o něco tolerantnější než lidé z vesnic. Proto byly do tohoto dotazníku položeny i otázky týkající se míst, kde respondenti vyrůstali (viz Tab. 10) a kde popřípadě žijí nyní (Tab. 11). Po celkovém srovnání dat se výsledky od sebe příliš nelišily. Většina respondentů vyrůstala ve městech a také ve městech nyní žije.

Následující otázky byly opětovně zaměřeny na praxi respondentů. Zjišťovala se zde nejen délka jejich praxe (Graf 12), ale i informace o škole, na které nyní vyučují (Tab. 12) a následně měli reagovat na čtyři komiksově příběhy. Přes tři čtvrtiny respondentů (82 %) nyní pracuje na běžných základních městských školách, 6 % z nich vyučuje na malotřídních městských školách, 8 % na malotřídních vesnických školách a 4 % na běžných vesnických základních školách. Nejvíce respondentů zastupuje praxi v rozmezí 21 – 25 let (28 %), v patách jim jsou respondenti s délkou praxe méně než pěti let (20%) a na třetím místě se umístila skupina respondentů s délkou praxe více jak 31 let.

Komiksová část byla rozdělena na čtyři různé situace, do kterých respondent v roli učitele u zápisu do první třídy měl za úkol zaznamenat reakce na tři složky postojů – kognitivní (co je v danou chvíli napadne), behaviorální (co udělají) a emocionální (co pocítí). V posledním obrázku komiksově situace byla tři okénka, do kterých tedy měly v bodech nebo stručným zápisem napsat, co je v dané chvíli napadne jako první, co následně řeknou a co udělají (k řešení dané situace i do budoucna). Již na začátku lze konstatovat, že ne všichni respondenti splnili to, co měli. Velká skupina z nich nezaznamenávala vůbec to, co do budoucna udělají nebo dokonce někteří nevyplňovali ani to, co je v dané chvíli napadne. S dotazníky si tedy velkou práci nedali. V žádné situaci se nestalo ani to, že by někdo vyzvídával, proč je např. tatínek na vozíku, jak přišla maminka k synovi, který má odlišnou

barvu pleti, proč se k zápisu nedostavil rodič druhého pohlaví nebo kdo zastupuje v homosexuálním páru maminku či tatínka.

Nyní tedy budou rozebrány jednotlivé odpovědi respondentů tak, jak se postupně zaznamenávaly jednotlivé složky komiksu.

A) Kognitivní složka postoje - Co vás napadne

Zde měli respondenti zaznamenat, co je k jednotlivým vyobrazeným situacím napadne. K nejčastějším odpovědím k situaci, kdy do třídy přijel tatínek na vozíku se svou dcerou, patřilo jednoznačně myšlení, jak zajistit bezbariérový přístup na škole a zda to bude alespoň trochu možné zařídit, dále obdiv vůči tatínkovi, proč přijel bez maminky, z jakého důvodu je asi tatínek na vozíku, nebo řeší průjezdnost ve třídě či místo u stolu. Nacházely se zde i vtipné poznámky typu: snad nemá ty kolečka špinavé, co ta kšiltovka na hlavě apod. Občas se bohužel i stávalo, že si několik respondentů špatně prohlédlo obrázek, nebo byl špatně pochopen text a odpovídali na to, jako by na vozíčku seděl budoucí žák první třídy. Další situace se týkala příchodu maminky s dítětem odlišné pleti. Opět zde některé kolonky k zaznamenání myšlenek nebyly vyplněné, dokonce se zde setkáváme i s ne příliš kladnými myšlenkovými pochody. Někteří respondenti totiž chlapce rovnou označují za další problémové dítě nebo přemýšlí, co se asi do budoucna z chlapce „vyklube“. Tito respondenti měli vůči dítěti jiné barvy již určité předsudky, o kterých je psáno v kapitole Implicitní teorie osobnosti. Našli se tu však opět i celkem vtipné odpovědi, kdy se učitelky zajímali o kšiltovku, který má chlapec na hlavě. Téměř většina si kladla otázky týkající se zjištění, jak k takovéto situaci mohlo dojít, zda je dítě adoptované, nebo má tatínka jiné národnosti. Malá část respondentů se zprvu i obává, zda bude dítě, nebo alespoň rodič mluvit téže jazykem, popř. alespoň takovým jazykem, kterým by se společně dorozuměli. Nakonec situace, kdy přichází do třídy homosexuálové se svými potomky. V myšlenkových odpovědích respondenti nejčastěji prohlašují, že by je tato situace nijak zvlášť nepřekvapila, pouze zde někteří z nich kladou důraz na důležitost toho, jak se o dítě starají a jak se mu věnují, popř. zda pár bude mezi lidmi vystupovat ve vší slušnosti. Mezi dalšími častými odpověďmi v otázce myšlení si respondenti nepřipouští, že by mohlo jít o homosexuální pár a hledají opačné pohlaví, dále řeší, zda jde o registrované partnerství nebo i zda je jeden z nich biologickým rodičem nebo mají dítě adoptované atd. V menším podílu respondenti pomysleli i na to, že to děti z homosexuálního páru nebudou mít ve třídě pravděpodobně jednoduché, obdivují odvahu rodičů a jeden respondent i uvažuje nad tím, který homosexuální pár bude asi

v budoucnu lepšími rodiči. Jedním z postřehů je i to, že v myšlenkových pochodech u lesbického páru se párkrát objevuje situace, kdy je u lesbických párů nevyplněné okénko nebo je zde napsáno pouze slovo „*nic*“. K situaci, kdy však jde o mužský homosexuální pár, se respondenti již vyjadřují. Přemýšleli například nad tím, kdo z nich nejspíše zastupuje roli maminky aj.

B) Emocionální složka postoje - Co řeknete

V této části lze všechny situace shrnout celkem snadno. Respondenti zde vystupují jako profesionálové, s rodiči a dětmi se většina z nich ještě jednou přivítá, učitel se popř. ptá na jméno dítěte, dále se sám za sebe představí, někteří dokonce při pozdravu v úvodu nabídnou ruku ať už jen dětem nebo i rodičům a někteří tuto řeč zakončí odvedením dítěte k zápisu. Opět si většina respondentů usnadnila svou odpověď a psala zde pouze Dobrý den nebo Dobrý den, vítám vás aj. Přestože u všech situací byla snaha předejít této odpovědi za pomoci jednoho z předchozích obrázků, kde učitelka či učitel již všechny zdraví, se tyto odpovědi vyskytovaly.

C) Behaviorální složka postoje - Co uděláte

Již v úvodu byl kladen důraz na odpověď, která by objasnila řešení případných situací. Až na několik málo respondentů se zde všichni zabírají blízkou budoucností, která by se odehrávala v rozmezí přibližně dalších pěti minut nebo maximálně v dalších třiceti minutách. Tito respondenti se zabírají buď rodiči, dokumentací, nebo pouze dítětem a samotným průběhem zápisu.

Nakonec se však našli i respondenti, přesněji šest respondentů, kteří se zajímali i o své okolí a všimli si některých neblahých výrazů u ostatních dětí a dospělých osob. Dva z nich by se snažili předejít určitým předpojatostem u příchodu homosexuálních párů do třídy. Jeden z nich například tak, že by popsal dětem situaci ohledně homosexuálních rodičů jako běžnou věc a řekl by, že mít dvě maminky může být i velice praktické a to každý nemá. Další tři by toto téma řešili, pokud by na něj přišla řeč nebo by bylo potřeba tuto situaci jinak prodiskutovat. Další respondent napsal, že se mu nelíbí rodiče kolem třídy, protože by měli mít možnost se posadit. Poslední z uvedených šesti respondentů, v situaci kdy by do třídy přišel chlapec jiné pleti, by se snažil toto dítě ostatním představit jako dítě oblíbené již v mateřské školce a zároveň vyzdvihnout jeho dobré vlastnosti, aby tímto způsobem do budoucna předešla možným předpojatostem vůči dítěti s tmavou pletí. Zbylí dva respondenti

mně upozorňovali na situaci, že při zápisu do 1. třídy není možné, aby bylo ve třídě tolik dětí pohromadě a zároveň aby v určité části třídy stáli rodiče a rodinní příbuzní.

5 Diskuse

Postoje učitelů k fenoménu homosexuality v kontextu výchovy byly zjišťovány na základě metody analýzy výzkumných dat. K samotnému výzkumu byl zvolen klasický dotazník a dotazník se čtyřmi typy komiksových příloh. Hodnocení bylo provedeno na základě získaných odpovědí od anonymních respondentů, kteří pocházeli z různých koutů České republiky.

Dotazníkové metody byly zaměřeny na učitele prvního stupně základních škol, kteří učí na nejrůznějších typech základních škol. Z výzkumů vyplývá, že lidé na pozici učitelů mají k homosexualitě a homosexuálním jedincům převážně kladný vztah, ať již patří do jakékoliv věkové kategorie anebo jsou náboženského vyznání. Kladné postoje chovají nejen k homosexuálům, ale většina z nich i k možnosti výchovy dětí v homoperentálních rodinách (Graf 5 a Graf 7). To, že už ani lidé s náboženskou vírou nejsou v dnešní době tolik proti homosexualitě a jejich názory na homosexuální jedince již nejsou tak záporné jako v tehdejší době, potvrzují samotné výsledky výzkumu. Ve světě byla církev zprvu proti homosexuální orientaci, ale nebylo tomu tak na dlouho. Později, jak dokazuje kapitola Historie homosexuality ve světě a u nás, i samotná církev se pokoušela akceptovat osoby s homosexuální orientací. U nás dokonce vzniklo v roce 1989 sdružení gay křesťanů s názvem Logos (Putna, 2012). Lze tedy předpokládat, že v dnešní době by již náboženská víra nemusela tolik ovlivňovat postoj vůči homosexualitě a homosexuálním jedincům.

I z odpovědí na komiksově situace v druhém typu dotazníku lze vyvodit, že postoje učitelů k homosexualitě nejsou nějak záporné. Respondenti zde měli kolikrát i potřebu to napsat, protože jim to přišlo jako důležitá informace. Někteří dokonce psali, že stále nechápou, proč se mezi lidmi řeší neustále nějaké rozdíly.

Jak je popsáno v kapitole Homosexualita, v současné době se můžeme setkat již s několika sexuálními orientacemi. Mezi takové základní a nám nejnámější orientace patří heterosexuality, bisexualita, transsexualita a homosexualita. I v oblasti učitelského oboru se lze setkat s různými sexuálními orientacemi. Online výzkumných dotazníků zúčastnili respondenti například s homosexuální anebo i transsexuální orientací (Tab. 3).

Mezi osobami se však stále najdou jedinci, kteří souhlasí s mýty o homosexualitě. To bylo potvrzeno i ve výzkumných dotazníkových metodách, přesněji v prvním typu dotazníku.

Skupina lidí, která souhlasí s mýty o homosexualitě, je však ve většině případů tvořena pouze nízkým procentem respondentů (viz Graf 1 a Graf 3). V kapitole o mýtech se lze dočíst, že byla homosexualita již v minulých dobách vyškrtuta ze seznamu nemocí, neboť se nedala vyléčit. U mýtů s pokusy o změnu orientace nebo u tvrzení, že sexuální orientace ovlivňuje vychovávaného jedince, jsou procenta již o něco vyšší (Obr. 2 a 4). U pokusů o změnu orientace respondenti odlišovali možnost projevu svobodné rozhodnutí respondentů, což mohlo zároveň ovlivnit výsledky u této části dotazníku. Přesto však stále převážná většina respondentů si stojí za svým názorem, kdy s pokusy nesouhlasí, protože je homosexualita brána jako přirozená a nezměnitelná součást osobnosti. To lze potvrdit citátem z publikace M. C. Putny *Křesťanství a homosexualita: pokusy o integraci*, kde byla homosexualita definována jako „[...] *trvalá, konstitutivní a nezměnitelná součást osobnosti*“ (Putna, 2012, s. 10).

K otázce, zda vůbec může homosexualita rodičů ovlivnit homosexualitu dítěte, se vyjádřilo celkem 19 % (Obr. 4) respondentů, kteří s tímto mýtem souhlasí. Jejich odpověď však vyvracejí nejrůznější výzkumy, které jsou popsány v kapitole *Definice homosexuality a homoparentality*. Tyto výzkumy jsou publikovány v knize Kateřiny Nedbálkové, kde se píše, že během tohoto výzkumu testy u chlapců neprojevují žádné významné rozdíly mezi vybranými typy rodin a u děvčat se sice vyskytovalo několik drobných rozdílů, ale zde u získaných dat šlo spíše o podobnosti než rozdílnosti. I mnoho dalších výzkumů prokazovalo podobnost všech dětí, ať již byly vychovávány v homoparentálních rodinách, heterosexuálních rodinách nebo i v rodinách, které byly tvořeny svobodnými matkami. V průběhu času vycházejí výsledky dalších výzkumů a studií. Žádné z nich však nedochází k jiným závěrům. Pouze získané odlišnosti u dětí vychovávaných homosexuálním párem se postupně více a více prokazují jako odlišnosti pozitivní, kdy je u těchto vychovávaných jedinců prokazována větší tolerance, empatie a naopak menší agresivita (Golombok 2000 citovaný Nedbálkovou, 2011, s. 34).

Ve výzkumu, zda učitelé ve své praxi někdy využili tématu homosexuality, vyšly také celkem překvapivé výsledky. V prvním dotazníku se zjišťovalo, jakou mají anonymní respondenti praxi, následně se po nich chtělo, aby sami za sebe řekli, zda již někdy použili téma homosexuality ve svých vyučovacích hodinách, popř. v jakých předmětech to bylo a jaké metody k tomu byly využity. Někteří respondenti odpovídali, že tematiku ve svých hodinách nevyužívali nebo alespoň prozatím nevyužili. Ti, co ji využili, ji použili spíše jako

zmínku v návaznosti jiného tématu nebo s ním v hodině s žáky přímo pracovali například formou slohové práce nebo jej pouze zmínili v souvislosti s osobností malíře ve výtvarné výchově atd. Převážná většina respondentů si se zařazením tématu věděla rady. Téměř nikdo však již nepsal, jaké metody by byly v hodině využity nebo jaké metody využili, pokud tuto tematiku v rámci vyučovací jednotky použili.

V rámci dotazníku s komiksovými přílohami měli učitelé zaznamenávat 3 druhy postojů k předem daným a nepříliš typickým situacím, se kterými by se ve své praxi mohli následně setkat. Celkem byly vytvořeny 4 komiksové situace na téma Zápis do první třídy ZŠ. Učitelé měli za úkol vyplnit nejprve několik úkolů v rámci klasického dotazníku a následně si měli přečíst informace o dalších postupech.

U každé komiksové přílohy byly v závěru zkoumány 3 složky postojů učitele k dané situaci. Do posledního obrázku měli stručně zaznamenat jednotlivé složky postojů a to složky behaviorální, kognitivní a emoční. Pro záznam těchto kategorií bylo vytvořeno místo v posledním obrázku každé přílohy komiksové situace. Učitel tedy zaznamenával, co ho napadne, co řekne a nakonec co udělá. Jak již bylo řečeno dříve, někteří učitelé si s dotazníkem bohužel moc práce nedali. Buď ke všem situacím napsali to samé anebo nastala i situace, kdy tito respondenti nevyplnili například část o tom, co si v danou chvíli pomyslí nebo o tom, co následně udělají. Již v zadaných instrukcích bylo anonymním respondentům sděleno, že část týkající se behaviorální složky postoje, neboli toho, co udělají, se spočívá v budoucnosti. Téměř všichni se ale zaměřovali na budoucnost, která se týkala pěti, maximálně třiceti nastávajících minut. Pouze několik respondentů přemýšlelo i nad delší časovou osou.

Cílem této komiksové části nebylo zjistit pouze postoje učitelů k daným situacím, ale cílem bylo zjistit i to, zda budou vnímat nejen netypickou situaci týkající se např. příchodu lesbického páru s dcerou aj., ale zda si všimnou i reakcí a postojů ostatních osob ve třídě a budou jej případně nějak řešit. Zde se prokázalo, že až na několik výjimek si učitelé vůbec nevšimli ostatních zúčastněných osob a věnovali se pouze své práci, dítěti, popřípadě jeho rodiči/rodičům.

5.1 Limity výzkumu

Limity výzkumu se v této diplomové práci mohou objevit především v klasickém online dotazníku, který byl vyplňován anonymními respondenty. Tento dotazník byl vytvořen na webových stránkách www.vyplnto.cz. Následně byl odkaz na vytvořený dotazník sdílen pomocí Facebook stránek v nejrůznějších uzavřených skupinách, ve kterých se vyskytují učitelé různých základních škol a zároveň učitelé, kteří vyučují různé ročníky dětí. O vyplňování jsem poprosila a zároveň zdůrazňovala, že dotazník je určen pouze učitelům prvního stupně, tzn. učitelům 1. až 5. ročníku základních škol. Bohužel zde i přesto nelze říci, že se tohoto dotazníku skutečně zúčastnili pouze tyto respondenti. Toto lze následně říci i o druhém typu dotazníku, kde byl dotazník s komiksovou přílohou vyplňován patnácti respondenty opět přes online webové stránky. V tomto případě však byl dotazník umístěn již na jiné stránky.

6 Závěr

Postoj učitelů k fenoménu homosexuality v kontextu výchovy byl zkoumán dvěma odlišnými typy dotazníkových metod. První dotazník patřil k běžné formě a byl rozšířen za pomoci online odkazu na nejrůznější webové servery. Druhý typ dotazníku byl převážně zpracován komiksovou formou, která zachycovala čtyři typy netradičních situací, se kterými by se učitelé do budoucna mohli setkat. Oba dotazníky byly vyplňovány anonymními respondenty v oboru učitelů vyučujících na prvním stupni základních škol, pocházejících z různých koutů České republiky. Dvě komiksové situace byly zaměřeny na příchod mužského a ženského homosexuálního páru k zápisu do 1. třídy s dítětem, které společně daný pár vychovával. Hodnocení obou dotazníků pobíhalo vyhodnocením jednotlivých odpovědí na dané otázky.

Pro získání co možná nejvyššího počtu respondentů u prvního typu dotazníku bylo zvoleno online vyplňování. Této části se zúčastnilo celkem 133 anonymních respondentů. Ze získaných odpovědí lze následně říci, že převážná většina chová k homosexuálům a možnosti výchovy dětí v těchto párech kladné postoje. Nenachází se u nich ani společné faktory, které by skupinově ovlivňovaly jejich postoj k tomuto fenoménu.

U druhého typu dotazníku s komiksovou metodou vyšly celkem překvapivé výsledky. Respondenti sice zachovali profesionální chování a opět kladný postoj k homosexuálním párům a jejich dětem, avšak si zde nevšímalí postojů ostatních osob v jejich okolí, což je celkem zarážející výsledek, který by následně mohl vyústit a vést k řešení nepříliš milých situací. Učitelé by tedy měli myslet v obdobných situacích nejen na sebe a svou práci, kterou musí vykonat, ale také by si měli více všimnout svého okolí a vyvarovat se tak možných budoucích nepříjemností, které by bohužel stále s velkou pravděpodobností mohly nastat.

Protože homosexualita a věci kolem ní patří stále mezi jedno z nejřešenějších témat dnešní společnosti, neměli by je učitelé opomíjet ani ve své výuce. Při využití této problematiky by měl učitel postupovat pokud možno citlivě. Z výzkumů této práce lze říci, že učitelé vědí, kde by se toto téma mohlo s dětmi ve výuce probírat a do jakých předmětů jej případně zařadit, avšak k této situaci ve většině zjištění zatím nedošlo.

V závěru práce lze říci, že výsledky vyšly dle očekávání, které byly převážně pozitivního charakteru. Učitelé mají převážně kladný vztah k homosexuálům a také převážná většina

z nich není ani proti výchově dětí těmito jedinci. Co se týče uplatnění tohoto tématu ve vyučovacích jednotkách, výsledky zde po kvantitativní stránce vyšly o něco lépe, než se předpokládalo, avšak po stránce kvalitativní již tato část výzkumu příliš nepotěšila. Učitelé v oboru 1. stupně vědí, kam tuto je možno tuto tematiku zařadit, avšak do dotazníku již většina neuváděla případné využití metody, které v rámci vyučování byly použity, popř. které by použili.

Dále zde budou uvedeny možnosti, pomocí kterých by se děti mohly více seznámit s problematikou homosexuality jako takové popřípadě i v kontextu s výchovou. Téma by se přitom dalo využít nejen různou formou výuky - individuální, skupinové, nebo frontální, ale i za pomoci různých metod. V rámci individuální formy by toto téma šlo využít v metodě psaní úvahové práce ve vyšších ročnících, diskuse nebo referátu, ve skupinové formě by šlo ideálně využít formu skupinové argumentace, skupinové diskuse či dramatizace. V hromadné formě lze v rámci projektových hodin uskutečnit nejrůznější akce od dramatických her, přes řízené diskuse až třeba po zážitky ze života nebo vlastní zkušenosti. Téma by se během výuky mohlo promítnout v oblastech Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a jeho svět, Člověk a jeho zdraví nebo i v rámci průřezových témat: Mediální výchova, Multikulturní výchova nebo téma Osobnostní a sociální výchova.

6.1 Příklady metod práce s homosexuální tematikou

6.1.1 Metoda č. 1

Předmět:	Český jazyk - Čtení, Prvouka
Ročník:	1., 2., 3.
Téma hodiny:	Rodina, typy rodiny
Cíl hodiny:	Žák charakterizuje různé typy rodin.
Počet dětí:	5 a více
Místo:	třída/knihovna
Pomůcky:	publikace Jura a lama nebo Princ & princ, případně kopie textu

Hromadná (Frontální) forma práce

Čtení z dětské knihy Jura a lama, která je doporučena dětem již od 4 let. Tato publikace děti seznamuje s homosexualitou v roli dvou žen. V knize je popsán život chlapce, kterého vychovávají dvě maminky a to formou pohádky. Jura je šikovný chlapec, který umí spoustu věcí a přitom ještě ani nechodí do školy a když je třeba, vydává se na záchrannou výpravu do kouzelných nor krtčí královny.

Čtení z dětské knihy Princ a princ, která je doporučena dětem již od 3 – 4 let. Tato publikace děti také seznamuje s homosexualitou, oproti předchozí se zde objevuje homosexualita mezi dvěma muži. Příběh je opět zpracován formou pohádky a hlavní roli zde zastupuje princ, který by se měl co nejdříve oženit, protože jeho královna matka by již chtěla jít do penze. Za princem se tedy začnou sjíždět princezny z různých koutů světa, ale bohužel se mu ani jedna nelíbí, dokud nepřijde poslední princezna a princ se zamiluje na první pohled. Teprve až poté je ale odhaleno, do koho přesně. S princeznou totiž přijel i její bratr...

Příběh mohou číst děti, nebo může být předčítán učitelem. Hodina může navazovat například na téma Rodina, které je současně probíráno a mohou se zde tedy uplatnit i mezipředmětové vztahy. Čtení může být následně obohaceno o další úkoly, které se budou týkat práce s textem. Zde se tedy děti za pomoci pohádek seznamují s homosexuální tematikou, která stále patří mezi aktuální témata dnešní doby.

6.1.2 Metoda č. 2

Předmět:	Prvouka, Český jazyk – Čtení/Sloh
Ročník:	1., 2., 3., 4., 5.
Téma:	Rodina
Cíl hodiny:	Žák vypracuje slohovou práci ke zvolené fotografii.
Počet dětí:	6 a více
Místo:	třída aj.
Pomůcky:	fotografie různých typů rodin (viz Příloha D), papír, psací potřeby

Skupinová forma práce

Dětem je dána do skupiny jedna fotografie. Na prohlédnutí, diskusi a samostatnou práci skupiny dostanou přibližně 5 – 10 min. Na prázdný papír budou následně psát za pomoci asociace ve formě krátkého textu či slov, co je k danému typu rodiny napadá. Zhruba po 5 - 10 minutách učitel ukončí činnost a následuje prezentace všech skupin. Každá skupinka představí svou fotografii, nechá ji kolovat mezi ostatními a přede všemi prezentují, co je k dané rodině napadlo a své odpovědi popř. i zdůvodňují.

Bylo by dobré nejprve zadat zadání a teprve poté rozdat materiál. Děti si mohou v jiném případě fotografii i vylosovat, avšak nejlépe tak, aby neviděli, co na ní je. Po prezentaci jedné ze skupin může následovat krátká diskuse.

6.1.3 Metoda č. 3

Předmět:	Český jazyk - sloh
Ročník:	3., 4., 5.
Téma:	Rodina – typy rodin
Cíl hodiny:	Žák zhotoví písemnou práci k dané fotografii, ve které formuluje své myšlenky.
Počet dětí:	5 a více
Místo:	třída aj.
Pomůcky:	fotografie různých typů rodin (viz Příloha D), papír nebo sešit, psací potřeby

Individuální forma práce

V případě slohu si děti mohou mezi fotografiemi vybrat jednu, která je zaujme a se kterou budou chtít pracovat. Nejprve je však učitel seznámí s dalším úkolem a popř. stanoví, jakou formou děti budou psát text k dané fotografii (např. úvaha, popis, atp.). Ve slohu mohou mimo jiné žáci zmínit i důvod, proč si vybrali zrovna tuto fotografii. Kdo bude případně chtít, může poté svou práci prezentovat i ostatním.

6.1.4 Metoda č. 4

Předmět:	Český jazyk – čtení psaní, Prvouka
Ročník:	5.
Téma:	Rodina - typy rodin, homoparentální rodiny
Cíl hodiny:	Žák formuluje své myšlenky a zároveň je i obhájí.
Počet dětí:	6 a více
Místo:	třída
Pomůcky:	fotografie homoparentálních rodin (viz Příloha D), 2 míčky nebo jiné předměty

Skupinová forma práce

Skupinová argumentace spočívá v rozdělení třídy na dvě skupiny. Všichni dostanou jedno téma, na které tato argumentace bude následně probíhat. V našem případě půjde o téma opět s homosexuální tematikou. Jako příklad bude zde uvedeno téma Výchova dětí v homosexuální rodině – proč ano/proč ne, kdy by byla diskuse zaměřená především na děti vychovávané tímto párem, nebo případně téma Homoparentální rodiny, kdy by byla vedena argumentace v duchu, proč by takové rodiny měly existovat, jaké klady to může přinést a naopak proč by se tento typ rodiny neměl zlegalizovat apod. Skupiny si buď mohou stříhnout mezi sebou, kdo bude na jaké straně argumentace, nebo se navzájem dohodnou, popř. toto určí učitel. Následuje pár minut času na promyšlení argumentů a poté vzájemná skupinová argumentace. Skupiny se mohou také následně prohodit. Vždy bude mluvit pouze jeden ze skupiny. Mluví se v průběhu diskuse mohou popř. i vyměňovat, nebo může být v každé skupině předmět v podobě například míčku a mluví pouze ten, kdo bude mít v ruce tuto věc.

6.1.5 Metoda č. 5

Předmět:	Prvouka, Český jazyk - sloh
Ročník:	3., 4., 5.
Téma:	Homosexualita – každý jsme jiní
Cíl hodiny:	Žák se zapojuje do diskuse.
Místo:	třída
Pomůcky:	fotografie homosexuálů – puzzle (viz Příloha E)

Hromadná (Frontální) forma výuky

Učitel upozorní žáky na to, aby si nyní sesedli do lavic tak, aby seděli ve dvojicích, nebo mohou utvořit dvojice na koberci. Každý žák dostane obálku s rozstříhaným obrázkem, kdy do dvojice budou vždy 2 typy obrázků. Jeden se bude týkat lesbického páru, jeden gay páru. Učitel po žácích chce, aby svůj obrázek složili a zkusili jej popsat. Každý nejprve představí svůj obrázek a poté popíše a řekne, co si o něm myslí. Následně bude zahájena učitelem diskuse (pokud již nevznikne sama od sebe). Učitel si dopředu připraví otázky k tomuto tématu, které by diskusi popřípadě opět aktivizovaly. Obrázky si učitel rozstříhá dle potřeby náročnosti. Tuto aktivitu bych volila spíše pro starší žáky.

Skupinová forma výuky

U mladších žáků lze pracovat na stejný způsob, pouze můžeme přidat např. i další obrázky. Ty však opět musí tvořit určitý protiklad. Jako příklad můžeme uvést chlapce z Číny x africkou dívku, chudého člověka x bohatého člověka, chytrý člověk x hloupý člověk, muž x žena, chlapec s brýlemi x dívka s pihami apod. Zde by již byla lepší skupinová forma práce, kdy by měla každá skupina jednu protikladnou dvojici, nebo dvojice všechny (již nerozstříhané) a jednotlivé skupiny by se pokoušely tyto obrázky spárovat.

Pro obdobnou činnost mohou být použity i obrázky předchozí přílohy (viz Příloha D). Po složení obrázků opět nastává jakákoliv další aktivita doprovázené různými metodami.

7 Použité zdroje

7.1 Literatura

- BRZEK, Antonín a PONĎĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava. *Třetí pohlaví??*. Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 80-85526-03-4.
- CART, Michael - JENKINS, Christine. *The heart has its reasons: young adult literature with gay/lesbian/queer content, 1969-2004*. Lanham: Scarecrow Press, 2006. ISBN 0-8108-5071-0.
- CRUIKSHANK, Margaret. *The lesbian path*. San Francisco: Grey Fox Press, 1985. ISBN 0-912516-96-8.
- DANIEL-ANGE. *Homosexuální--*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995. ISBN 80-7192-049-5.
- HARTL, Pavel a HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X.
- HAVIGEROVÁ, Jana, HAVIGER, Jiří a ZIKL, Pavel. Implicitní teorie normality - informační potenciál výzkumných metod. In: ZELENKA, Josef a Karel MLS. *Kognice 2009: recenzovaný sborník V. ročníku konference s mezinárodní účastí, Hradec Králové: 14. 9. a 15. 9. 2009*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009, s. 59-68. ISBN: 978-80-7041-911-3.
- HIML, Pavel, SEIDL, Jan, SCHINDLER, Franz a kol. „*Miluji tvory svého pohlaví*“. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0876-7.
- HOPF, Arnulf. *Sociální pedagogika ve škole*. Praha: PdF UK, 2001. ISBN 80-7290-053-6.
- JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.
- KRÁLÍKOVÁ, Marie a SINGEROVÁ-NEČESANÁ, Jarmila. *Rodina a škola ve výchovné spolupráci*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985.
- KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.
- NEDBÁLKOVÁ, Kateřina. *Matky kuráže – Lesbické rodiny v pozdně moderní společnosti*. Praha-Brno: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. ISBN 978-80-7419-041-4 (Sociologické nakladatelství/SLON/Praha), ISBN 978-80-210-5648-0 (Masarykova univerzita, Brno).

- PASCH, Marvin a kol. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině: jak pracovat s kurikulem*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-127-4.
- PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika: věda o edukačních procesech*. Praha: Portál, 1997. 495 s. ISBN 80-7178-170-3.
- PUTNA, Martin C. *Homosexualita v dějinách české kultury*. Praha: Academia, 2011, ISBN 978-80-200-2000-0.
- PUTNA, Martin C. *Křesťanství a homosexualita: pokusy o integraci*. Praha: Torst, 2012. ISBN 978-80-7215-434-0.
- Rodinné právo; Sociálně-právní ochrana dětí; Mezinárodněprávní ochrana dítěte; Registrované partnerství: podle stavu k 18. 2. 2008*. Ostrava: Sagit, 2008. ISBN: 978-80-7208-634-4.
- SEIDL, Jan, WINTR, Jan a NOZAR, Lukáš. *Od žaláze k oltáři: Emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. Brno: Host 2012. ISBN: 978-80-7294-585-6.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 978-80-246-0841-9.
- VÉVODA, Rudolf. *Sex a tabu v české kultuře 19. století*. Praha: Academia 1999. ISBN 80-200-0685-0.
- WALTEROVÁ, Eliška. *Kurikulum: proměny a trendy v mezinárodní perspektivě*. Brno: Masarykova univerzita, 1994. ISBN 80-210-0846-6.

7.2 Internetové zdroje

- Analýza: Šluknovsko netrápí noví romští přistěhovalci, ale chudoba. In: *Hospodářské noviny IHNED.cz* [online]. 20. 3. 2012 15:35 [cit. 2016-3-22]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-55103580-analyza-sluknovsko-netrapi-novi-romsti-pristehovalci-ale-chudoba>
- Běžně šířené omyly o homosexualitě. In: *Nivinky.cz* [online]. 7. 12. 2011 8:47 [cit. 2016-3-22]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/styl/252254-bezne-sirene-omyly-o-homosexualite.html>
- BIKÁR, František. V Rakousku byl zrušen zákaz adopce dětí pro homosexuální páry. In: *Romea.cz* [online]. 14. 1. 2015 16:16 [cit. 2015-12-26]. Dostupné z:

- <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/zahranicni/v-rakousku-byl-zrusen-zakaz-adopce-deti-pro-homosexualni-pary>
- Část první – registrované partnerství. In: *zákony pro lidi.cz* [online]. 27. 12. 2015 16:22 [cit. 2015-12-27]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115#cast1>
- ČUMLIVSKI, Jan. Princ & Princ. In: *Meander* [online]. 7. 1. 2014 [cit. 2016-12-22]. Dostupné z: <http://www.meander.cz/princ-princ>
- HAB. Homosexuální sňatky: Nizozemsko následovalo již devět zemí. In: *ČT 24* [online]. 1. 4. 2011 [cit. 2015-12-26]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1275287-homosexualni-snatky-nizozemsko-nasledovalo-jiz-devet-zemi>
- HAINER, Rob. Jarní portréty rodiny smíšené rasy. In: *Depositphotos* [online]. 2009 – 2016 [cit. 2016-3-22]. Dostupné z: <http://cz.depositphotos.com/9907044/stock-photo-spring-portrait-of-mixed-race.html>
- Jura a lama – Pilátová, Markéta – *Knihy.ABZ.cz* In: *Knihy.ABZ.cz* [online]. 2004 - 2016 [cit. 2016-3-22]. Dostupné z: <http://knihy.abz.cz/prodej/jura-a-lama>
- Konec TRADIČNÍ RODINY? Projdou adopce pro homosexuály?. In: *tn.cz* [online]. 7. 5. 2015 19:50 [cit. 2015-12-27]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/clanek/maji-mit-homosexualni-pary-pravo-adoptovat-deti.html>
- KOUŘÍMOVÁ, Eva. Barevné rodiny: Jak funguje mezinárodní adopce. In: *Babyweb.cz* [online]. 24. 2. 2014 [cit. 2016-3-22]. Dostupné z: <http://www.babyweb.cz/barevne-rodiny-jak-funguje-mezinarodni-adopce>
- KŘÍŽ, Jaroslav. Prežije rodina?. In: *Milost' křesťanské společenstvo* [online]. 2. 2011 [cit. 2016-3-22]. Dostupné z: <http://www.milost.sk/logos/clanok/prezije-rodina>
- Kurikulum etická výchova. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 5. 2. 2010 [cit. 2016-3-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/kurikulum-eticka-vychova>
- MARKOVÁ, Tamara. Táto, kdo je to gay?. In: *Proženy.cz* [online]. 13. 3. 2009 [cit. 2016-3-22]. Dostupné z: <https://www.prozeny.cz/magazin/deti-a-rodina/pubertak/4164-tato-co-je-to-homosexual>
- MÜLLEROVÁ, Lucie. Rozvod a děti: co při něm vlastně cítí?. In: *Proženy.cz* [online]. 11. 7. 2014 [cit. 2016-3-22]. Dostupné z: <https://www.prozeny.cz/magazin/deti-a-rodina/rodinne-vztahy/39578-rozvod-a-deti-co-pri-nem-vlastne-citi>
- Narozeniny centra paraple. In: *Obecně prospěšná společnost Centrum Paraple* [online]. 2011 [cit. 2016-3-22]. Dostupné z: <http://www.paraple.cz/ke-stazeni/fotografie/2014-3.html>

- PECH, Karel. Sňatky homosexuálů umožňuje na celostátní úrovni 15 zemí. In: *denik.cz* [online]. 30. 7. 2013 [cit. 2015-12-27]. Dostupné z: http://www.denik.cz/ze_sveta/snatky-homosexualu-umoznuje-na-celostatni-urovni-15-zemi-20130730.html
- Registrovaná partnerství. In: *europa.eu* [online]. 4. 3. 2015 [cit. 2015-12-26]. Dostupné z: http://europa.eu/youreurope/citizens/family/couple/registered-partners/index_cs.htm
- TOMANOVÁ, Libuše. Kolín nad Rýnem, turistický ráj homosexuálů. In: *Idnes.cz* [online]. 27. 7. 2008 11:51 [cit. 2016-3-22]. Dostupné z: http://cestovani.idnes.cz/kolin-nad-rynem-turisticky-raj-homosexualu-fe8-/kolem-sveta.aspx?c=A080827_113524_igsvet_tom
- VAJSEJTLOVÁ, Barbora. Homosexualita je svobodnou volbou aneb největší mýty o gayích a lesbách. In: *OnaDnes.cz* [online]. 23. 9. 2010 05:03 [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/homosexualita-je-svobodnou-volbou-aneb-nejvetsi-myty-o-gayich-a-lesbach-1an-/zdravi.aspx?c=A100910_123802_zdravi_bad
- WEISS, Petr. Homosexualita. In: *Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu* [online]. 26. 12. 2015 15:34 [cit. 2015-12-26]. Dostupné z: <http://www.planovanirodiny.cz/clanky/homosexualita>

8 Přílohy

Příloha A

Dotazník online – pro učitele

Dobrý den, jmenuji se Nikola Plšková a chtěla bych Vás poprosit o vyplnění tohoto dotazníku na téma „*Sexuální orientace kolem nás se zaměřením na homosexuály*“. Dotazník je anonymní a vyplnění zabere pouze 5 - 10 minut. Vaše odpovědi, prosím, dejte do kroužku. Předem Vám děkuji za ochotu a Váš čas.

.....

1. Jakého jste pohlaví ? žena x muž

2. Jaký je váš věk?

- 19 – 26 let
- 27 – 30 let
- 31 – 40 let
- 41 – 50 let
- 51 – 60 let
- 60 a více let

3. Jaká je vaše sexuální orientace?

- heterosexuální
- homosexuální
- transsexuální
- nechci uvést
- bisexuální

4. Jste zadaný/zadaná?

- svobodný/svobodná
- v heterosexuálním vztahu
- v homosexuálním vztahu
- v transsexuálním vztahu
- v bisexuálním vztahu
- nechci uvést

5. Máte děti?

- jsem bezdětný/bezdětná
- ano, mám jedno
- ano, mám 2
- ano, mám 3 a více

6. **Jste věřící?** ANO, jsem x NE

7. **Myslíte si, že je homosexualita nemoc? Proč?** ANO x NE

Proč:.....
.....

8. **Souhlasíte u těchto jedinců s pokusy o změnu sexuální orientace?**

ANO x NE

Proč:.....
.....

9. **Myslíte si, že je homosexualita pedofilní?** ANO x NE

10. **Myslíte si, že by homosexualita rodičů ovlivnila sexualitu dítěte?**

ANO x NE a do jaké míry:.....

11. **Vadí vám jedinci komunit lesbiček a gayů? Popište svůj vztah k nim.**

1. Nevadí mi, jsou to lidé jako všichni ostatní.
2. Nevadí mi, ale v jejich přítomnosti se necítím dobře.
3. Nevadí mi, pokud mi nezačnou zasahovat do života.
4. Velmi mi vadí, štítím se jich.
5. Vadí mi, v jejich přítomnosti se necítím vůbec dobře.
6. Vadí mi, ale naučil/a jsem si jich nevšímat.
7. Je mi to jedno, nezajímám se o ně.
8. Jiné:

12. **Jak často vídáte na ulici homosexuální páry?**

1. Často - vídám je téměř denně.

2. Občas – vídám je několikrát do měsíce.
3. Občas – spíše je nevidám.
4. Vůbec – buď jsem je neviděl, nebo se v mém okolí nevyskytují.
5. Nevím, většinou nevěnuji pozornost svému okolí.
6. Jiné:.....

13. Jak prožíváte/ jak byste prožívali setkání se s homosexuálním párem, který by se držel za ruce?

1. Rozhodně mi to vadí. / Rozhodně by mně to vadilo.
2. Vadí mi to, ale je to každého věc. /Vadilo by mi to, ale je to každého věc.
3. Nevadí mi to. / Nevadilo by mi to.
4. Nevadí mi to, ale vidět to nemusím. / Nevadilo by mi to, ale vidět to nemusím.
5. Jiné:.....

14. Souhlasíte s možností registrovaného partnerství v ČR?

1. Souhlasím bez výhrad.	4. Nesouhlasím.
2. Souhlasím ale s výhradami.	5. Rozhodně nesouhlasím!
3. Je mi to jedno.	

Možnost doplnění:.....

15. Souhlasili byste s možností výchovy dětí v homosexuálních párech?

1. Ano, sexualita rodičů neovlivní sexualitu vychovávaného dítěte.
2. Spíše souhlasím.
3. Spíše nesouhlasím.
4. Rozhodně nesouhlasím.

5. Je mi to jedno.

6. Jiné:.....

16. Kolikátým rokem již učíte?.....

**17. Využili jste někdy téma homosexuality ve výuce, popř. v čem a jak –
nebo kam byste toto téma zahrnuli a jak byste jej zpracovali?**

.....

.....

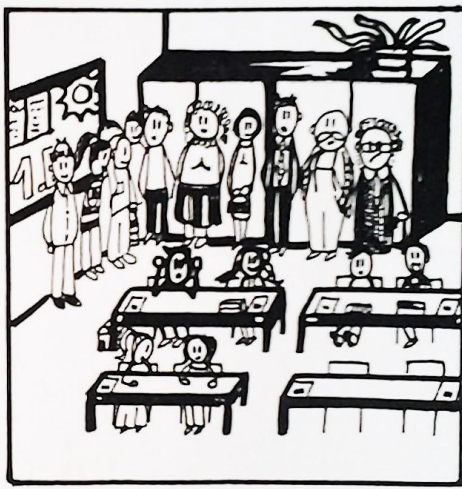
.....

.....

.....

.....

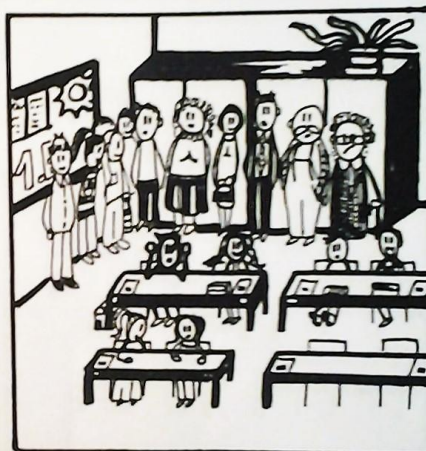
.....

CO VÁS NAPADNE:

CO ŘEKNETE:

CO UDĚLÁTE:

CO VÁS NAPADNE:

CO ŘEKNETE:

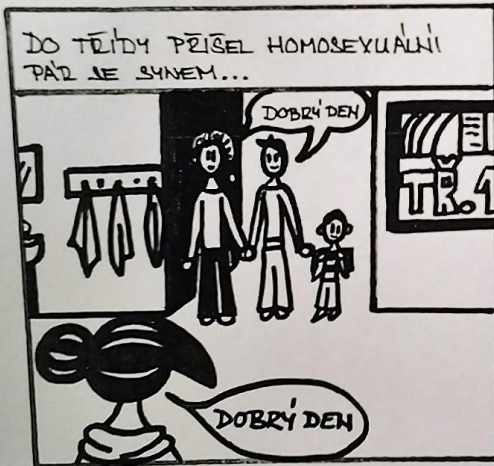
CO UDĚLÁTE:

CO VÁS NAPADNE:

CO ŘEKNETE:

CO UDĚLÁTE:

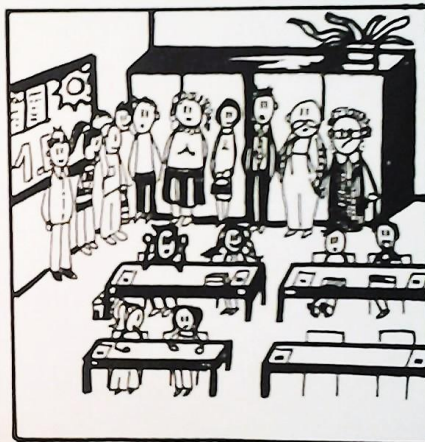
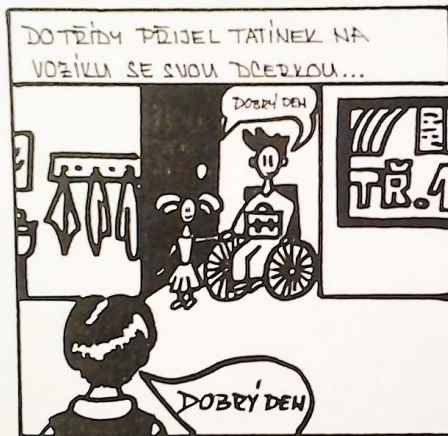

CO VÁS NAPADNE:

CO ŘEKNETE:

CO UDĚLÁTE:

CO VÁS NAPADNE:

CO ŘEKNETE:

CO UDĚLÁTE:

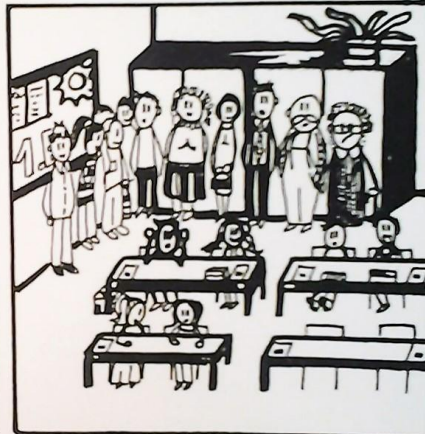
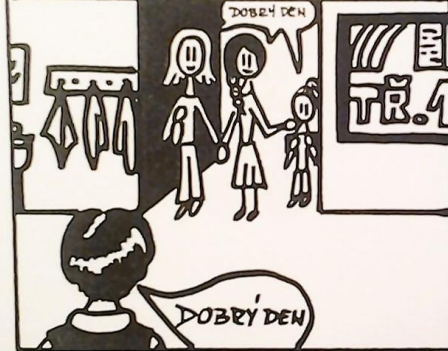
CO VÁS NAPADNE :

CO ŘEKNETE :

CO UDĚLÁTE :

DO TŘÍDY PŘIŠEL HOMOSEXUÁLNÍ
PÁR S DCERKOU...

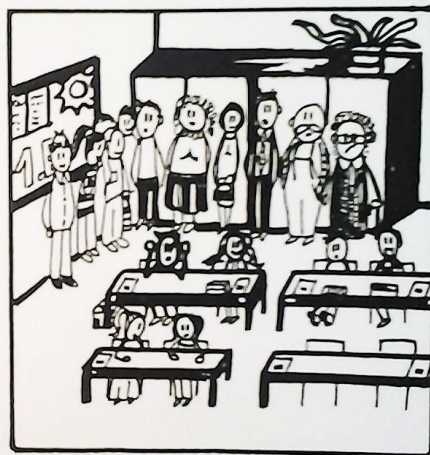

CO VÁS NAPADNE :

CO ŘEKNETE :

CO UDĚLÁTE :

CO VÁS NAPADNE :

CO ŘEKNETE :

CO UDĚLÁTE :

Příloha D

Příloha E

